

Capitolul VII

N.K.V.D., ÎN SATUL MEU NATAL DE LÂNGĂ PRUT

1. Datele personale ale călăilor, secrete de stat (comentariu asupra documentelor incluse în capitol)

Codul Penal al R.S.S. Ucrainene a avut două articole care au constituit baza legală pentru represiunile politice din R.S.S. Moldovenească: Art. 54 referitor la „Acte de trădare de patrie” și Art. 58 referitor la „Activitățile contrarevoluționare”. Dar Republica Moldova nu are nici un act normativ care ar pune faptele represive din perioada sovietică în concordanță cu principiul legalității infracțiunilor și pedepselor.

Chiar din primele zile de ocupație, cotropitorii sovietici au trecut la urmărirea, arestări, anchetări, deportări, condamnări, executări de oameni nevinovați. În anii de ocupație 1940-1941, la Chișinău execuțiile se efectuau pe actuala stradă Grenoble, iar la Tiraspol între zidurile cetății tiraspolene. „În urma investigațiilor întreprinse de autoritățile române, în intervalul de ocupație 28 iunie 1940 – 22 iunie 1941 organele N.K.V.D. din R.S.S.M. au executat circa 30.000 de oameni. La 7 septembrie 1941, la Chișinău au avut loc funeraliile naționale ale rămășițelor celor 450 de persoane descoperite în gropile din curțile Consulatului italian, Palatului mitropolitan și Facultății de teologie”.

La finele anului 1944 și începutul lui 1945, tentaculele caracatiței N.K.V.D. - iste a cuprins și satul meu natal de lângă Prut.

Cu venirea cotropitorilor sovietici, au început denunțurile. În urma unor denunțuri calomnioase, în cursul anilor 1945-1946 măsuri dure, pe măsura noii ordine, au fost luate și împotriva unui grup de gospodari din satul Pogănești. La 4 noiembrie 1945 au fost arestați cetățenii Stafi Ion Z. și Marinciu Ignat P., iar la 12 noiembrie a fost ridicat și Pascaru Ștefan. Pe data de 27 august 1946 a fost arestat Stafi Savin al lui Ion. Tata și alți deținuți din raionul Cărpineni au fost trimiși sub escortă, pe jos, la închisoarea din Chișinău. Mamei mele i s-a permis să-și petreacă soțul până aproape de satul Lăpușna.

A urmat un așa-zis proces. Cei patru locuitori ai satului Pogănești au fost acuzați că în cursul primei săptămâni de după ziua de duminică 22 iunie 1941 „au reținut, dezarmat și predat autorităților militare române un ostaș roșu neidentificat, rămas de unitatea sa militară în timpul retragerii trupelor sovietice de la Prut”.

Această faptă a fost încadrată în Art. 54, punct 1, lit. „a” din Codul Penal al R.S.S. Ucrainene, articol referitor la „Acte de trădare de patrie”.

Arestarea, anchetarea, judecarea celor patru locuitori ai satului Pogănești s-au desfășurat, după cum demonstrează procesele - verbale analizate, cu încălcarea principiilor fundamentale ale procesului penal. Mai mult, procesul lor a fost efectuat contrar chiar Codului de Procedură Penală Sovietic. Ei au fost condamnați în numele Uniunii Sovietice de către troici N.C.V.D.- iste, în ședințe închise, fără participarea activă a judecătorului și a martorului apărării, fără a li se respecta dreptul de apărare, fără avocați, fără a respecta regula prezumției de nevinovăție; nu li s-a asigurat constatarea imparțială a faptelor; nu s-a luat în considerație tratamentul uman la care ei l-au supus pe acel prizonier de război sovietic; nu s-a ținut cont nici de faptul că cei doi țărani n-ar fi fost în stare să dezarmeze un soldat înarmat cu două grenade, dacă soldatul n-ar fi vrut să se predea...

Aducem un exemplu : troica securistă care a pronunțat sentința de condamnare a inculpatului Stafi Ion Zaharia a fost compusă din următoarele cadre militare: consilierul juridic maiorul Ziuzin (președintele triadei), ofițerii Malradze și Tcabiadze (membrii triadei de condamnare). Alt exemplu : troica care l-a condamnat pe învinuitul Stafi Savin Ion a fost alcătuită din consilierul juridic locotenentul major Râjenco (președintele grupului de condamnare) și sublocotenentii Burțev și Buiankin (membrii triadei).

În urma proceselor, inculpații au fost condamnați la câte 10 (zece) ani muncă silnică în lagăre de corecție prin muncă în extremul nordic și extremul estic al Uniunii Sovietice.

După pronunțarea sentințelor de condamnare, trei dintre condamnați (Marinciu Ignat, Pascaru Ștefan și Stafi Sabin) au fost trimiși să-și ispășească pedepsele în lagărele de muncă cu denumiri codificate din afara R.S.S.Moldovenești (respectiv : în «Карлаг М.В.Д. С.С.С.Р.», în «Норильский ИТЛ М.В.Д. С.С.С.Р.» și în «Усальлаг М.В.Д.С.С.С.Р.»). Cel de-al patrulea condamnat și cel mai în vârstă dintre ei (în momentul condamnării avea 65 ani), Stafi Ion Zaharia, a fost lăsat să-și ispășească pedeapsa într-un lagăr din R.S.S. Moldovenească cu denumirea codificată de «Озерлаг М.В.Д. С.С.С.Р.».

În mod normal, S.I.S. al Republicii Moldova ar trebui să determine și să ne informeze și pe noi, urmașii condamnatului Stafi Ion al lui Zaharia, ce denumire adevărată de loc sau de localitate ascunde denumirea secretă „Ozerlag”.

După moartea dictatorului sovietic de origine georgiană și expirarea termenului de detenție, condamnații Ștefan Pascaru și Ignat Marinciu s-au reîntors în satul natal, bolnavi și cu moralul distrus, purtând până la moarte eticheta de „trădător de patrie” ce li s-a atârnat pe nedrept în acei ani de teroare și groază.

Capitolul cuprinde o colecție de documente din dosarele judiciare ale foștilor locuitori ai satului Pogănești/Hâncești Stafi Ion al lui Zaharia (tată), Stafi Sabin/Savin al lui Ion (fiu), Marinciu Ignat al lui Procopie și Pascaru Ștefan al lui Sava, care în anii 1945-1946 au fost condamnați de către Tribunalul Militar de pe lângă trupele subordonate Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne (N.K.V.D.) al R.S.S.Moldovenești la câte 10 (zece) ani privațiune de libertate fiecare, și care au fost reabilitați prin decizia Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova din anul 2003, în conformitate cu art.3 din Legea privind reabilitatea victimelor represiunilor politice din 8 decembrie 1992.

Colecția se compune din următoarele documente mai principale : procesele verbale ale interogatoriilor celor patru arestați/învinuiți/condamnați; protocolul ședinței de judecată din 25 ianuarie 1946; sentințele condamnaților Stafi I.Z., Stafi S.I. și Pascaru Ș.S. ; procesele verbale ale audierii martorilor acuzării aflați în stare de libertate care, spre necinstea lor, au colaborat cu ocupantul sovietic și au dat informații calomnioase și incriminatorii la N.K.V.D. despre cei patru consăteni; alte documente de arhivă extrase din dosarele condamnaților de care vorbim.

Documentele prezentate în acest capitol conțin informații inedite despre calvarul celor patru locuitori ai satului Pogănești, pârâți de ai săi, adică de consăteni, și anchetați/condamnați de străini, adică de troici N.K.V.D.; despre așa-numiții activiști sovietici ai satelor Pogănești și Cioara care, iubindu-l pe “tătucul tuturor popoarelor”, nu mai puteau iubi pe nimeni; despre plăcerea călăilor securiști sovietici de a supune pe locuitorii Basarabiei ocupate la pedepse cât mai aspre; despre modul în care călăii și complicitii lor locali sînt protejați și puși la secret prin legile moldovenești și prin decizia instituției deținătoare și furnizoare de informație – SIS al Republicii Moldova.

Procesele - verbale ale interogatoriilor celor inculpați/condamnați și cele ale martorilor audiați în stare de libertate au fost aranjate într-o ordine strict cronologică, pentru ușurarea înțelegerii sensului lor de către cititori.

Documentele din dosarele celor patru pogăneșteni condamnați sînt pline de contradicții de ordin cronologic.

Cercetarea proceselor-verbale ale interogatoriilor celor patru anchetați și condamnați și a proceselor-verbale ale audierii martorilor acuzării arată că:

- cei patru locuitori din satul Pogănești au fost condamnați după Codul Penal al R.S.S. Ucrainene;
- anchetatorii, procurorii militari și traducătorii proceselor-verbale erau persoane de origine etnică străină (slavonă, georgiană și evreiască);
- în procesele-verbale de care vorbim, ocuparea Basarabiei este numită „eliberare”, iar Uniunea Sovietică este prezentată ca patrie a celor anchetați și condamnați;
- în documentele cu pricina, se falsifică prenumele și numele celor patru pogăneșteni și sensurile noțiunilor de patrie, de patriot, de patriotism, de naționalitate și de cetățenie: prenumele românesc Ion este transcris Ivan, prenumele Ștefan a devenit Stepan, prenumele Sabin (în varianta rusească – Savin) a fost prefăcut în Savva; chestionarele celor patru condamnați conțin mențiuni false referitoare la apartenența lor națională și la condiția lor juridică de cetățean – în dreptul mențiunii „cetățenia arestatului” e scris cuvântul „sovietică” sau „cetățean sovietic”, iar alături de mențiunea „naționalitatea arestatului” este scris cuvântul „moldovenească”; cei patru anchetați și condamnați sînt numiți «предатели» și «преступники», adică “trădători” și “criminali”, iar turnătorii și martorii acuzării sînt numiți «наши», adică „ai noștri” și prezentați ca patrioți ;
- pe lângă învinuirea de „trădare de patrie”, anchetaților li s-a imputat starea civilă/socială necorespunzătoare sistemului sovietic (aceea de „chiabur”sau „mare chiabur”) și activitatea în cadrul administrației locale (aceea de primar și de agent agricol), precum și apartenența la partidele politice din România (liberal, țărănist);
- analizarea proceselor-verbale cu pricina arată că ostașul roșu „reținut, dezarmat și predat românilor” a fost tratat creștinește de locuitorii satului Pogănești, inclusiv și de cei patru acuzați – pogăneștenii nu l-au omorât și nu l-au lăsat să moară de foame și de sete, nu au încredințat capturarea lui militarilor români, ci l-au predat nevătămat autorităților militare române de lângă satul Pogănești, primind din partea acestora o „recipisă” de predare-primire prin care militarii confirmau primirea prizonierului de război și își asumau astfel răspunderea în scris pentru viața și securitatea celui luat în primire; putem spune că cei patru pogăneșteni au acționat în conformitate cu Convenția internațională privind tratamentul prizonierilor de război, document de care ei nu aveau habar, pentru că erau oameni fără studii – ei au respectat persoana,

viața și onoarea ostașului roșu, nu l-au expus violențelor sau insultelor, nu l-au supus mutilărilor sau altor tratamente inumane condamnabile;

- în momentul reținerii, ostașul roșu dispunea de două grenade, pe care nu le-a folosit pentru a scăpa de cei doi țărani neînarmați, faptă ce denotă că el s-a predat mai mult de bunăvoie decât de nevoie.

Toate procesele - verbale extrase din dosarele condamnaților Stafi I.Z., Stafi S.I, Marinciu I.P. și Pascaru Ș.S. sînt redactate în limba rusă, cu scris de mână și nu sînt ștampilate.

Dialogurile orale între anchetatorii rusofoni și anchetații și audiații care nu cunoșteau limba rusă au fost traduse de către traducători de origine etnică evreiască, care erau „avertizați că poartă răspundere pentru traducerea corectă a interogatoriului inculpatului și audierii martorului conform cu articolul art.89 din Codul Penal al RSS Ucrainene”.

Toate interogatoriile și audierile încep cu următorul dialog între anchetator și inculpat sau audiat:

Întrebare : În ce limbă doriți să depuneți mărturie?

Răspuns : Doresc să depun mărturie în limba rusă, pentru că cunosc această limbă foarte bine;

Răspuns : Doresc să depun mărturie în limba moldovenească, deoarece nu înțeleg limba rusă (doar în două cazuri).

Deci, aproape toți interogații și audiații au dorit să-și depună mărturiile în limba rusă, pe care, după spusele lor, o „cunoșteau foarte bine”. În unele procese-verbale se poate citi fraza - stereotipă „audierea martorului s-a petrecut în limba rusă, fiindcă martorul o cunoaște foarte bine”.

Interogatoriile anchetaților și audierile martorilor aflați în stare de libertate conțin și alte formule stereotipe, ca : „poveștiți despre activitatea criminală a lui Stafi I.Z./Stafi S.I.”; „ce știți despre activitatea criminală a lui...”; „despre activitatea criminală a lui... știu că el a...”; „procesul - verbal al interogatoriului este scris conform cu spusele mele, motiv pentru care mă iscălesc”; „îl cunosc pe arestat, pentru că sîntem consăteni”; „raporturile dintre mine și anchetat sînt normale, nu-s certat cu el, nu ne-am sfădit niciodată, am trăit cu el în bună înțelegere” etc.

Dacă martorii nu aveau motive întemeiate pentru a-și trăda consătenii anchetați, de ce oare au făcut-o? De dragul tătucului Stalin? În numele viitorului luminos al satului Pogănești? Al Moldovei răpite, dezmembrate, dezbinată? În numele unei vieți personale fericite?

Pe data de 24 noiembrie 1945 anchetatorul Dorofeev a organizat o confruntare între anchetații Stafi I.Z. și Marinciuc I.P. În acest interogatoriu anchetatorul a reușit să smulgă declarația prin care anchetatul Stafi I.Z. recu-

noștea participarea sa și a fiului său, Stafi S.I., la „reținerea, dezarmarea și predarea” prizonierului de război sovietic către autoritățile militare române din zona satului Pogănești.

Din documentele de anchetă incluse în acest capitol reiese că:

- bunurile sechestrate aparținând arestaților Stafi Ion Zaharia și Stafi Sabbin Ion și primite în păstrare de către șefii locali de atunci Suru Gheorghe Mihailovici și Bordian Ivan Zaharovici (în zilele de 23 noiembrie 1945 și, respectiv, 26 august 1946), nu au fost predate statului;
- acele bunuri au fost însușite de către cei care le-au luat în păstrare; drept dovadă în acest sens servește, în afară de documentele reproduse aici, și faptul că unele bunuri trainice sechestrate aparținând lui Stafi I.Z. (de exemplu, butoiul de 1000 litri și teascul cel mare de strivit struguri) se află și acum, în 2008, în gospodăria lui Maxim Codreanu; din cauza limitării accesului la dosarele celor patru condamnați nu se poate determina cum au ajuns aceste bunuri în stăpânirea numitului locuitor din satul Pogănești;
- în lista averii sechestrate aparținând lui Stafi I.Z. nu a fost inclusă și proprietatea funciară a acestuia: 70 ha. de pământ arabil, dobândită prin moștenire;
- în lista bunurilor sechestrate aparținând lui Stafi S.I. nu figurează și cele 18 ha. de pământ cultivabil dobândite prin donație din partea tatălui sau și, parțial, prin cumpărare de mici terenuri agricole;
- în lista bunurilor personale aparținând lui Stafi S.I. au fost incluse și rochiile de damă, ca să nu mai enumerăm și obiectele de uz familial înscrise în sechestru; dar nu au fost incluse cantitățile considerabile de boabe de grâu, de porumb și de fasole pe care gospodarul casei le păstra în pod .

În timpul anchetării arestaților Stafi I.Z. și Stafi S.I., au fost chemate la raion și audiate și soțiile acestora, respectiv, Anghelina Stafi și Tinca Stafi, dar accesul la interogatoriile audierii lor a fost interzis prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, S.I.S. al Republicii Moldova. Este cunoscut faptul că pe Anghelina autoritățile o transportau la raion cu mașina. De aici și suspiciunea că ea și-ar fi denunțat soțul din motiv de răzbunare.

După spusele mamei autorului acestor rânduri și după cum demonstrează documentele de arhivă analizate și prezentate în acest capitol, la arestarea, anchetarea, condamnarea celor patru locuitori din satul Pogănești și-au adus contribuția, de bună voie sau de nevoie (fie în calitate de șefi locali, fie în calitate de turnători, fie în calitate de martori ai acușării, fie în calitate de asistenți la sechestrarea averii celor patru arestați, fie în roluri duble sau triple) următorii foști locuitori ai satelor Pogăneșt și Cioara : **Suru Mihail Isaevici, Condrașov Trofim**

Mironocici, Suru Gheorghe Mihailovici, Nucaru Silvestru Vasilevici, Nuca-ru Petru Vasilevici, Dodan Cheorghe...., Butuc Mihail Nicolaevici, Mantea Mihail Nicolaevici, Trifiniuc Andrei (poreclit de consăteni Gură-Strâmbă), **Turculeț Maței ...**, toți locuitori ai satului Pogănești, precum și locuitorii sa-
tului Cioara **Bordian Ivan Zaharovici și Boico.....** (primul ca președinte al consiliului sătesc, al doilea în calitate de secretar al acestui consiliu).

Cei care nu sînt de acord cu lista incompletă a complicilor la omorarea bunelului și tatălui autorului acestor rînduri n-au decât s-o schimbe prin prezentarea unor dovezi contrare.

„Ionele, dragul mamei, nu mai ai tată!”. Autorul acestor rînduri nu va uita niciodată aceste cuvinte strașnice rostite de maica-sa în ziua arestării tatălui său și soțului mamei sale. Nici chipul ei îndurerat. Nici groaza și durerea din ochii ei. Nici bocetul ei. Nici picioarele ei pline de zgârieturi. Nici tălpile și călcăiele ei crăpate. Nici chipul trist al tatălui său încătușat. Nici privirile fioroase ale celor care-l escortau. Nici stratul gros de țarnă ce acoperea ulița satului. Nici gardul de cătina deasă de peste drum, sub ramurile lungi și arcuite ale căreia se ascundea un copil, urmărind „pe furiș” acea scenă dramatică ce i-a marcat întreaga viață.

Din nefericire, cuvintele mamei și soției s-au adevărit : tata și soțul nu s-a mai întors acasă.

După cum ne-au informat cu promptitudine și binevoitor arhivarii de la Arhiva F.S.B. din orașul Solikamsk, „Stafi Savva Ivanovici, originar din satul Pogănești raionul Bujor județul Chișinău R.S.S. Moldovenească, a murit în ziua de 28 noiembrie 1949, în staționarul localității siberiene Novoe Moșevo, raionul Solikamsk, regiunea Molotov (actualmente Ținutul Permi); cauza morții – boala de meningită”, care, după cum se știe, este cauzată de localizarea bacilului Koch la nivelul meningelor și manifestată prin cefalee, vărsături, febră, torpoarea cefei, semnul Kernig, paralizie de nervi cranieni...

După cum am fost informați de către un reprezentant al conducerii SIS al Republicii Moldova, nu de Arhiva SIS, Stafi Ion Zaharia „a decedat la 22 februarie 1947, cauza decesului și locul înhumării nefiind cunoscute”. Contrar acestei informații, documentul de arhivă intitulat „Заклучение”/ „Concluzie”, extras din dosarul judiciar al lui Stafi I.Z. , ne arată negru pe alb că la data întocmirii acestui document (26.04.1955) Stafi I.Z. încă trăia și „își ispășea pedeapsa în lagărul de muncă denumit rusește «Озерлаг М.В.Д. С.С.С.Р.». Iar un fost deținut politic demult trecut din viață, originar din satul Cioara și fost locuitor al acestui sat, care și-a ispășit pedeapsa lucrând împreună cu bunelul și străbunelul nostru pe plantația de viță de vie din preajma unui sat din R.S.S.M. (mama autorului acestor rînduri considera că satul cu pricina se numește ori Vărzărești ori Văsieni) unde NKVD-ul moldovenesc organizase, imediat după reocuparea Basarabiei în 1944, o gospodărie viticolă care asigura producerea

vinului pentru șefii NKVD-ului din R.S.S.M., Odesa, Moscova etc., unde lucrau deținuți politici după ce erau condamnați la ani grei de corectare prin muncă, ne-a informat, după ce s-a eliberat din detenție, că codeținutul său, Stafi I.Z., a murit de moarte violentă provocată de un codeținut foarte violent de origine asiatică care obișnuia să-și primească porția de mâncare fără a sta la coadă și care reacționa foarte agresiv atunci când cineva îl chema la ordine.

Dosarele celor 4 victime ale barbariei sovietice se păstrează la Arhiva Serviciului de Informație și Securitate al Republicii Moldova (SIS), conducerea căruia impune mari restricții accesului la documentele de arhivă ale persoanelor care au suferit de pe urma represiunilor politice în perioada regimului totalitar sovietic, invocând : Legea privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova din 22 ianuarie 1992; Legea nr.145-XVI din 7 iulie 2005 pentru modificarea și completarea art.36 din Legea din 22 ianuarie 1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova, modificare prin care restricția utilizării registrelor de stare civilă se extinde cronologic de la 75 de ani la o perioadă de 100 (o sută) de ani; Legea nr. 106-XII cu privire la secretul de stat din 17 mai 1994; Legea privind accesul la informație din 11 mai 2000; alte legi moldovenești.

În continuare, prezentăm opiniile autorilor Legii privind accesul la informație – ale ziariștilor moldoveni Alexandru Canțîru și Vasile Spinei, referitoare la modul în care se aplică legea cu pricina.

În mai 2006, ei considerau că „încă nu există motive de optimism vizavi de modul cum funcționează acest act legislativ”, că „în prima etapă de implementare (2000-2006), actul legislativ încă nu a devenit mai funcțional-unul dintre motive este acela că mentalitatea autorităților nomenclaturiste din Republica Moldova nu s-a schimbat în acești ani. Este o nepotrivire fundamentală între opțiunea europeană și năravul nomenclaturii de a secretiza orice.” (Al. Canțîru),că, „încă nu sînt motive de bucurie”(V.Spinei) în ceea ce privește felul în care se aplica Legea privind accesul la informație în Republica Moldova.

Tot în mai 2006, comunistul, falsificatorul de adevăr și omul de paie al lui V. Voronin, Victor Stepaniuc, la „În Profunzime” afirma: „Acces absolut la informație va fi doar în comunism”, adică la paștele cailor.

La noi, legile se bat cap în cap și sînt făcute pentru a ascunde faptele criminale și datele personale ale călăilor staliniști. Afirmăția se referă la legile privind accesul la informație și se bazează pe experiența pe care o are autorul acestor rînduri.

Astfel, în timp ce Legea din 08.12.1992 reabilitează victimele represiunilor politice din epoca stalinistă, Legea cu privire la protecția datelor cu caracter personal din 15.02.2007 (adoptată de majoritatea parlamentară comunisto-creștină și semnată de Marian Lupu, președinte de Parlament) interzice accesul liber la datele personale ale celor care au supus victimele la chinuri și privațiuni.

În timp ce Legea privind accesul la informație (11.05.2000) spune că:” nu constituie informație confidențială datele ce țin exclusiv de identificarea persoanelor (date ce se conțin în buletinele de identitate)”, Legea din 15.02.2007 secretizează inclusiv și “ numele, prenumele, patronimicul, anul și locul nașterii...și alte date cu caracter personal” și asigură confidențialitatea acestor date pe un termen de 100 de ani “ din momentul introducerii lor in baza de date”.

Așa au ajuns să se contrazică și competențele și hotărârile instituțiilor supreme ale statului. În timp ce Curtea Suprema de Justiție reabilitează victimele represiunilor politice din perioada stalinistă, in baza Legii din 08.12.1992, iar Procuratura Generală certifică acest act juridic (eliberînd Certificate de reabilitare pe numele celor reabilitați), Serviciul de Informație și Securitate secretizează informațiile cu caracter personal din dosarele victimelor reabilitate, invocînd Legea cu privire la protecția datelor cu caracter personal și Legea privind accesul la informație.

Studiind Legea cu privire la protecția datelor cu caracter personal, constăți că scopul autorilor ei este, în mare parte, nelegitim, deoarece, indirect, îi apără pe agenții securității sovietice care se fac vinovați de comiterea unor crime împotriva populației pașnice. Legea îi protejează și pe cei care, în perioada ocupației sovietice, au colaborat, sub diverse forme (informator, pîrător, martor etc), cu securitatea sovietică, printre care figurează mulți dintre cei care, în ultimul timp, activează pe tărîm literar, social, economic, politic, dețin funcții importante în structurile statului, dar și bogății acumulate peste noapte. Asemenea persoane au contribuit și la apariția acestei legi.

Legile despre care vorbim nu fac deosebire, de pildă, între a proteja datele cu caracter personal ale unui om de afaceri și a proteja datele cu caracter personal ale călăilor și denunțătorilor din perioada represiunilor politice staliniste. În aceste condiții avem dreptul să cerem Parlamentului nostru să pregătească și să adopte în regim de urgență o lege aparte cu privire la desecretizarea totală a dosarelor judiciare ale tuturor victimelor represiunilor politice din epoca stalinistă. Informațiile din dosarele acestora nu trebuie să fie incluse în categoria” infomațiilor confidențiale despre persoană” și nici în cea a “datelor cu carater personal secretizate”. Noua lege trebuie să prevadă trecerea dosarelor victimelor represiunilor politice staliniste din administrarea Serviciului de Informație și Securitate în cea a Arhivei naționale, pentru a putea fi studiate de orice persoană.

Documentele incluse în acest capitol au fost traduse din limba rusă în limba română de către autorul prezentei cărți. O atenție deosebită acordând felului de a se exprima al autorilor proceselor-verbale.

Nu poartă vina tatei fiul

(strofe din poemul lui Alexandr Tvardovski)

Nu poartă vina tatei fiul...
Dar dacă totuși fiul poate
S - ajungă fiu – nu țânc! – captiv
E de ajuns să-și amintească
Ce mâini avea tăticul lui:

Doar bătături, butucănoase,
Scălâmbi, grele ca de lut,
Ce le pune sfios pe masă,
Când s-așeza pe un minut.

O, mâini ce n-au știut repaos,
Cu pielea tăbăcită dur,
Lucrând mereu doar la adaos,
Într-un cuvânt – mâini de chiabur.

Ca să ajungă astă treaptă
Munci bătrânul an de an,
Luptând cu glia luptă dreaptă,
Cu – nverșunare de țăran.

Să cred, ori mi se pare mie,
Că-n ceasul lui de mucenic
S-a'ncrâncenat nu de mânie
Ci de mândrie de mojić.

Iar în pustia boreală,
Doar cu barăci jur-împrejur,
El, poate, se purta cu fală
Că-i zice țara lui – chiabur.

Să fi greșit? Ba nu. Vezi bine,
Că-n mintea lui de vechi plugar,
Credea c-așa se și cuvine,
Că doar așa e gospodar...

Ori, poate frânt de dor și jele,
Gonit brutal de pe ogor,
El blestema cu vorbe grele
Verdictul cel nedrept al lor.

Și dus peste Urali, departe,
Cu trenul fără soare-n uși,
El se ținea cât mai departe
De ceilalți, ca și el răpuși?

Destinul tatei parcă știu-l,
Și parcă totuși nu i-l știu...
Nu poartă vina tatei fiul.
Deci haide să vorbim de fiu...

Plâng – fiu de popă și ministru,
De general și de chiabur...
Din naștere-și știa ocară
Copiii dușmanilor - tați...
Și nu era sătulă țara
De-atâți copii stigmatizați.

Iar ei, atei fără dilemă,
Crezând orbește în idei,
Cereau o jertfă doar, supremă:
Denunță pe părinții tăi
Și uită neamurile tale.

2. Calea anevoioasă și fără sfârșit de la reabilitare la obținerea informației despre reabilitați

*Către Procuratura Generală
a Republicii Moldova*

Rog Procuratura Generală să-mi elibereze un document oficial privind reabilitarea tatălui meu, Stași Sabîn de lui Ion / Cmaгpyй Cabbа Убанович, născut în anul 1903, în satul Pogănești, fostul raion Bujor sau fostul raion Cărpinemi, R.S.S.M.

Informez Procuratura Generală că pe la mijlocul lunii august 1946, în urma unui denunț calomnios, tatăl meu a fost arestat, iar în lunile următoare el a fost judecat și condamnat la 10 (zece) ani privațiune de libertate, cu confiscarea averii personale. Pedepșa privativă de libertate și-a executat-o în orașul Solikamsk, regiunea Molotov, R.S.F.S.R., unde a și murit, la o dată necunoscută de familia sa.

Suplimentar, vă mai informez: în perioada cuprinsă între 09.11.1944 și 1.02.1945 tatăl meu s-a aflat în armata sovietică; între 1.02.1945 și 30.05.1945, el a fost spitalizat în instituția medicală militară nr. 3830 din R.S.F.S.R.; la 30.05.1945, o comisie medicală l-a demobilizat pe motiv de boală și trimis la baștină, unde a fost luat la evidență de către Comisariatul militar al raionului Bujor R.S.S.M., la data de 15 iunie 1945.

Or. Chișinău, 4 martie 2008.

Cu respect, Ion Stași, fiul lui Sabîn Stași.

I. Stași

PROCURATURA GENERALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA

ГЕНЕРАЛЬНАЯ ПРОКУРАТУРА
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

2005, mun. Chișinău,
str. Mitropolit Bănulescu-Bodoni, 26
tel: 22-50-75

2005, мун. Кишинэу,
ул. Митрополита Бăнулеску-Бодони, 26
тел: 22-50-75

28.03.2008 nr. 21-256/08 - 2495
La nr. _____ din _____

Certificat
de reabilitare

Prin prezentul se certifică că Stafii Sava Ion, a.n. 1903, originar și locuitor al s. Pogănești, raionul Bujor, RSSM, arestat la 26 august 1946 și condamnat din motive politice la 26 noiembrie 1946 de către Tribunalul militar al trupelor MAI ale RSSM în baza art. 54-1”a” CP al RSSU la 10 ani privațiune de libertate cu confiscarea averii personale, - **a fost reabilitat** la 23 decembrie 2003 prin decizia Curții Supreme de Justiție cu clasarea procedurii penale.

În conformitate cu art.3 al Legii RM din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice Stafii Sava Ion este declarat victimă a represiunilor politice.

Procuror General adjunct

Yg. Serb Igor Serbinov

*Către domnul Artur Reșetnicov,
directorul Serviciului de Informație
și Securitate al Republicii Moldova*

Cerere

*Vă rog să-mi acordați permisiunea de a lua
cunoștință de dosarul tatălui meu, Stafi Sabin al
lui Ion / Стaфи Сабба Иванович, victimă a
repreșiunilor politice din anii 1945-1946.*

*La această cerere anexez Certificatul de
reabilitare (în copie) și Certificatul meu de naș-
tere (de asemenea în copie).*

Or. Chișinău, 11 aprilie 2008.

Cu respect, Ion Stafi - Стафи

SERVICIUL DE INFORMAȚII
ȘI SECURITATE
AL REPUBLICII MOLDOVA

СЛУЖБА ИНФОРМАЦИИ
И БЕЗОПАСНОСТИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 166
tel. 23-96-25, fax 24-20-18, e-mail: sis@sis.md

2004, мун. Кишинэу, бул. Штефан чел Маре, 166
тел. 23-96-25, факс 24-20-18, e-mail: sis@sis.md

"25" aprilie 2008

Nr. *5-233/08*

STAFI Ion
mun. Chișinău

În legătură cu solicitarea Dumneavoastră de a lua cunoștință cu materialele dosarului juridic de arhivă privind represiunea politică a cetățeanului Stafii Sava Ion, sunteți invitat la Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, amplasat pe adresa: bd. Ștefan cel Mare, 166.

În prealabil e necesar să ne contactați la nr. de telefon 239-625 pentru a stabili data concretă a întrevederii.

Totodată, la prezentare rugăm să dispuneți de buletinul de identitate, precum și de acte care ar confirma gradul de rudenie cu cet. Stafii Sava Ion.

Șef subunitate

L.PAVLIUȘENCO

Către Procuratura Generală
a Republicii Moldova

Cerere

Rog Procuratura Generală a Republicii Moldova să-mi elibereze un document oficial privind reabilitarea bunelului meu, Stafi Ion al lui Zaharia/Стафий Иван Захарович, fost locuitor al satului Pogănești din fostul raion Bujor, ulterior raionul Cărpineni, R.S.S.M., arestat în anul 1945 sau la începutul anului 1946 de către autoritățile sovietice, în urma unui denunț calomnios, despre soarta de mai departe a căruia rudele nu știu nimic.

Cu respect, Ion Stafi

23 octombrie 2008

PROCURATURA GENERALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA

ГЕНЕРАЛЬНАЯ ПРОКУРАТУРА
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

2005, mun. Chișinău,
str. Mitrropolit Bănulescu-Bodoni, 26
tel: 22-50-75

2005, мун. Кишинэу,
ул. Митрополита Бэнулеску-Бодони, 26
тел: 22-50-75

07.11.2008 nr. 21-256/08 - 7759
La nr. _____ din _____

**Certificat
de reabilitare**

Prin prezentul se certifică că Stafii Ion Zaharie, a.n.1880, originar și locuitor al s.Pogănești, raionul Bujor, RSSM, arestat la 4 noiembrie 1945 și condamnat din motive politice la 25 ianuarie 1946 de către Tribunalul militar al trupelor NKVD RSSM în baza art.54-1 „a” CP al RSSU la 10 ani privațiune de libertate și confiscarea averii personale, - **a fost reabilitat** la 31 martie 2003 prin decizia Curții Supreme de Justiție a RM cu clasarea procedurii penale.

În conformitate cu art.3 al Legii RM din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice Stafii Ion Zaharie este declarat victimă a represiunilor politice.

Procuror General adjunct

Igor Serbinov
Igor Serbinov

Domnului Armur Reșetnicov,
directorul Serviciului de Informații
și Securitate al Republicii Moldova.

Stimate domn,

prin demersul meu din aprilie curent, v-am rugat să-mi permiteți să iau cunoștință de dosarul tatălui meu, Stafi Sava a lui Ion/ Стафий Савва Иванович, victimă recunoscută prin lege a represiunilor politice din trecutul de pomină acum de 60 de ani.

Ca urmare, un arhivar al SIS mi-a arătat dosarul lui tata, mi-a citit o parte din documentele dosarului și mi-a eliberat, la alegerea mea, niște copii de pe unele din documentele citite. Pentru ce vă mulțumesc atât dumneavoastră personal, cât și colaboratorului care m-a informat!

În același timp, nu pot să nu-mi exprim nemulțumirea în legătură cu faptul că n-am avut acces la toate documentele dosarului. Chiar de la bun început mi-am dat seama că dosarul a fost supus censurii în prealabil: rânduri, porțiuni de rânduri și chiar pasaje întregi din texte erau acoperite cu panglică de hârtie, iar unele documente erau prinse la un loc cu agrafe și separate de restul documentelor.

Mi s-a explicat că restricțiile se bazează pe Legea nr.982 din 11.05.2000 privind accesul la informații.

Între timp, am studiat toate legile Republicii Moldova care au tangență cu problema accesului la informații, dar din niciuna din ele nu rezultă că eu n-am dreptul să cunosc toate informațiile legate de condamnarea tatălui meu.

Legea nr. 982, invocată de arhivarul SIS, care a intermediat accesul meu la dosar, are mari neajunsuri: ea nu este destul de clară, ea se poate interpreta în maimulte feluri, ea sugerează că și deținătorii de informații, și solicitanții de informații au dreptate în egală măsură, că ambele părți o pot interpreta și aplica după bunul lor plac, ceea ce nu este normal. Lucru de care nu sînt vinovat nici eu, nici instituția pe care o conduceți.

Revenind la dezacordul dintre stipulațiile legii nr. 982 și practica aplicării ei, consider că informațiile la care eu n-am avut acces nu pot face parte nici din categoria informațiilor care «corespund necesităților protecției securității naționale, ordinii publice, ocrotirii sănătății sau protecției moralei societății», nici din categoria «informațiilor ce constituie secret de stat, reglementate prin lege organică și calificate ca informații protejate de stat», nici din categoria «informațiilor cu caracter personal, a căror divulgare este considerată drept mixtiune în viața privată a persoanei, protejată de legislație...» și nici din categoria «informațiilor confidențiale din domeniul afacerilor...».

Numele martorilor implicați în procesul tatălui meu (care demult nu mai sînt printre cei vii), declarațiile acestor martori, probele din dosarul tatălui meu, fabricate cu ajutorul unor martori inconștienți, modul în care aceste probe au fost obținute și utilizate de către o «troică» iresponsabilă nu pot fi considerate drept «informații confidențiale despre persoană».

Aceasta o spune și Legea moralității, a adevărului și dreptății. Legea nr. 982 nu poate fi despărțită de morala omenirii, ca orice altă lege.

Consider că informațiile la care mă refer aici au fost atribuite neîntemeiat la categoria «informațiilor confidențiale despre persoană».

Din dosar nu am aflat ce s-a întîmplat cu tatăl nostru după ce a fost condamnat la 10 ani privațiune de libertate.

Stimate domnule Artur Reșetnicov, pornind de la argumentele înșirate mai sus, vă rog să dați dispoziții cui trebuie ca să mă informeze corect asupra dosarului tatălui meu. De asemenea, vă rog să-mi asigurați accesul liber și la dosarul bunelului meu, Stafi Ion al lui Zaharia/ Стафий Иван Захарович, condamnat și el la 10 ani privațiune de libertate, în ianuarie 1946, la vârsta de 66 de ani, declarat și el victimă a represiunilor politice și reabilitat prin Decizia Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova din 31.03.2003, în conformitate cu Legea Republicii Moldova din 8 decembrie 1992.

Vă mulțumesc anticipat!

15 noiembrie 2008; or. Chișinău.

Cu respect, Ion Stafi.

SERVICIUL DE INFORMAȚII
ȘI SECURITATE
AL REPUBLICII MOLDOVA

СЛУЖБА ИНФОРМАЦИИ
И БЕЗОПАСНОСТИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, 166
tel. 23-96-25, fax 23-40-68, e-mail: sis@sis.md

MD-2004, Кишинэу, бул. Штефан чел Маре ши Сфынт, 166
тел. 23-96-25, факс 23-40-68, e-mail: sis@sis.md

27 noiembrie 2008

Nr. *S-527/08*

STAFI Ion
mun.Chișinău

În legătură cu solicitarea Dumneavoastră de a lua cunoștință repetat cu materialele dosarului de arhivă privind represiunea politică a cetățeanului Stafii Sava Ion, sunteți invitat la Serviciul de Informații și Securitate al Republicii, amplasat pe adresa: bd.Ștefan cel Mare, 166.

În prealabil e necesar să ne contactați la nr.de telefon 239-625 pentru a stabili data concretă a întrevederii.

Totodată, la prezentare rugăm să dispuneți de buletinul de identitate.

Dosarul de arhivă privind represiunea politică a cetățeanului Stafii Ion Zahar la moment se află în Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Șef subunitate

L.PAVLIUȘCENCO

управлению Ф.С.Т. России по
Пермскому краю (г. Пермь,
улица 25 Октября, дом. 12)

Către Direcția Ținutului Permi
a Serviciului de Securitate al
Rusiei (or. Permi, str. 25 Octombrie,
casa nr. 12)

Уважаемые господа!

Прошу Вас информировать меня о судьбе моего
отца, Стасий Савва Иванович, приговорённого
органами Н.К.В.Д. Молдавской С.С.Р. на 10 лет ИТЛ
по статье 54-1 „а“ Уголовного кодекса Украинской
С.С.Р. и посмертно реабилитированного по решению
Верховного Суда Республики Молдова от 23 декабря 2003
года. Я хотел бы знать: где, когда и по какой при-
чине скончался мой отец и известно ли место его
захоронения.

Представляю Вам следующие дополнительные да-
нные о моём отце: год и место рождения – 1903 год,
село Поганенцы Букурского района Кишиневского
уезда Молдавской С.С.Р. Приговорён 26 ноября 1946
года в городе Кишиневе. От него мы получили то-
лько одно письмо, а на конверте был указан следую-
щий обратный адрес: Молотовская область, город
Соликамск, п/я 244/Т, центральная больница.

Если сохранились какие-либо данные, прошу
их отправить по следующему адресу: г. Кишинев,
улица Алеку Руссо 3/2, кв. 94, Республика Молдова.

9 февраля 2009 года, г.ор. Кишинев; № теле-
фона 43.46.01.

С уважением, Стасий Иван Саввович, 1939 года
рождения, пенсионер.

ФЕДЕРАЛЬНАЯ
СЛУЖБА БЕЗОПАСНОСТИ
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
(ФСБ России)
У П Р А В Л Е Н И Е
по Пермскому краю

03.03.09 № С - 29

г. Пермь, 614000

Начальнику архива информационно-
архивной группы ЦИТО ФГУ ИЗ-59/1
ГУФСИН России по Пермскому краю
г. Соликамск, ул. 20 лет Победы, 128
611540.

Стафий И. С.
г. Кишинев
Республика Молдова

Направляем на рассмотрение заявление Стафий Ивана Саввовича в отношении его отца Стафий Саввы Ивановича 1903 года рождения, уроженца Молдавии, отбывавшего наказание и умершего на территории Молотовской области, в г. Соликамске.

Управление ФСБ РФ по Пермскому краю сведениями в отношении Стафий Саввы Ивановича не располагает.

Приложение: заявление на 1 листе, только в первый адрес.

Начальник подразделения

В.М. Зайцев

Исп. Гилева О.С.
тел. (342) 2393-645

**ФЕДЕРАЛЬНАЯ СЛУЖБА
ИСПОЛНЕНИЯ НАКАЗАНИЙ
ГЛАВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ
ПО ПЕРМСКОМУ КРАЮ
(ГУФСИН РОССИИ ПО ПЕРМСКОМУ КРАЮ)**

614990, Пермь, ГСП 597

Островского, 25

тел.(3422) 10-01-08

телегайп 134426 «Гамма»

телефакс 10-00-09

18.03.2009 № 6044/19-17

На № _____

Стафий И.С.

г. Кишинев
Республика Молдова

АРХИВНАЯ СПРАВКА

По документальным материалам информационно-архивной группы ЦИТО ФГУ ИЗ-59/1. ГУФСИН России по Пермскому краю (г. Соликамск, Пермский край, ул. 20 лет Победы, 128) значится **Стафий Савва Иванович**, 1903 года рождения, молдованин, беспартийный, по специальности плотник, уроженец с.Поганешты, Бужорского района Кишиневского уезда Молдавской ССР. До ареста проживал по адресу: с.Поганешты, Бужорского района Кишиневского уезда Молдавской ССР.

Осужден 26.11.1946г. Военным Трибуналом Войск МВД МССР по ст.54-1а УК УССР, сроком на 10 лет, с поражением в правах сроком на 5 лет с конфискацией всего имущества. Начало срока 26.08.1946г., конец срока 26.08.1956г. Прибыл в Усольлаг 06.01.1947г. из г.Кишинева. Умер 28.11.1949г. в стационаре п.Н. Мошево, Соликамского района, Молотовской области (ныне Пермского края). Причина смерти – туберкулезный менингит. Точное место захоронения установить невозможно за давностью лет.

Настоящая справка составлена на основании архивной учетной карточки и личного дела № 136162, архивный № 91721 Стафий С.И.

Начальник архива
информационно- архивной
группы ЦИТО

Е.И. Антипина

Serviciul federal pentru executarea pedepselor.
Direcția centrală a Ținutului Permi.
(18.03.2009 ; nr.60 / 41/ 19-17)

Informație de arhivă

Conform materialelor documentare de arhivă de care dispune Grupul informativ Solikamsk al Direcției centrale Permi a Serviciului federal pentru executarea pedepselor, este înregistrat Stafii Savva Ivanovici, născut în anul 1903, de naționalitate moldovenească, fără de partid, lemnar, originar din satul Pogănești raionul Bujor județul Chișinău RSS Moldovenească. Până la arestare a locuit în satul Pogănești, raionul Bujor, județul Chișinău, RSSM .

A fost condamnat de către Tribunalul Militar de pe lângă trupele subordonate Ministerului Afacerilor Interne al RSS Moldovenești, la 26 noiembrie 1946, conform cu art.54, punct 1, lit. „a” din Codul Penal al RSS Ucrainene, la 10 ani de muncă silnică în lagăre de corectare prin muncă, cu 5 ani de degradare civică și confiscarea averii sale personale. Începutul termenului de pedeapsă: 26.08.1946 ; sfârșitul: 26.08.1956. A sosit în lagărul «Usollag» pe data de 26.01.1947 din or.Chișinău. A decedat la data de 28.11.1949 în staționarul localității Novoe Moșevo, raionul Solikamsk, regiunea Molotov (actualmente Ținutul Permi). Cauza decesului: boala de meningită tuberculoasă. Locul precis al înmormântării decedatului nu se poate determina din cauza vechimii timpului.

Informația de arhivă a fost extrasă din fișa de evidență și dosarul personal nr. 136162, unitatea de păstrare nr.91721, Stafii Savva Ivanovici.

Șefa arhivei Grupului informativ

E.I.Antipina

Федеральная Служба Безопасности
России. Управление регистрации
архивных фондов

Уважаемые господа!

Прошу Вас информировать меня о судьбе моего деда, Стафий Ивана Захаровича, приговоренного органами Н.К.В.Д. Молдавской С.С.Р. на 10 лет ИТЛ по статье 54-1“а” Уголовного кодекса Украинской С.С.Р. и посмертно реабилитированного по решению Верховного Суда Республики Молдова от 23 декабря 2003 года. Я хотел бы узнать где, когда и по какой причине скончался мой дед, известно ли хотя бы место его захоронения.

Представляю Вам следующие дополнительные данные о моём деде: год и место рождения—1880 год, село Поганешты Бужорского района Кишиневского уезда Молдавской С.С.Р.; приговорён в Кишиневе 25 января 1946 года. От деда мы не получили ни одного письма. В документе озаглавленном «Заключение» и датированным 26 апреля 1955 года указывается: «Я, сотрудник М.В.Д. М.С.С.Р., рассмотрев архивно-следственное дело на осужденного Стафий Ивана Захаровича нашел, Военным Трибуналом Н.К.В.Д. Молдавской С.С.Р. был осуждён Стафий Иван Захарович 25 января 1946 года по статье 54-1“а” УК У.С.С.Р. к 10 годам ИТЛ, поражением в правах на 5 лет и с конфискацией его личного имущества...; полагал бы: приговор Военного Трибунала войск Н.К.В.Д. М.С.С.Р. от 25 января 1946 года в отношении Стафий Ивана Захаровича оставить без изменения...; осуждённый наказание отбывает в Озерлаге М.В.Д. С.С.С.Р....».

Прошу Вас, если сохранились какие-нибудь данные относительно моего деда, выслать их по адресу: Кишинев, Республика Молдова.

9 февраля 2009 года. Стафий И.С.

ФЕДЕРАЛЬНАЯ СЛУЖБА БЕЗОПАСНОСТИ
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
(ФСБ России)

УПРАВЛЕНИЕ РЕГИСТРАЦИИ И АРХИВНЫХ ФОНДОВ

13.03.2009

№ 10/А-С-411

Стафию И.С.

Республика Молдова, г. Кишинев,

Уважаемый Иван Саввович!

Сообщаем, что Центральный архив ФСБ России и территориальные органы безопасности Российской Федерации документальными материалами, в т.ч. о дальнейшей судьбе Стафия Ивана Захаровича не располагают.

Заместитель начальника Управления

А.В.Тюрин

Domnului Artur Reșetnicov,
Directorul Serviciului de
Informație și Securitate al
Republicii Moldova

Stimate Domn!

Vă rog să interveniți pentru a mi se oferi accesul la numele persoanelor aflate în stare de libertate și implicate în calitate de martori ai acușării în procesul bunicului meu Stafi Ivan Zaharovici și în procesul tatălui meu Stafi Savva Ivanovici.

De asemenea, Vă rog să interveniți pentru a mi se oferi informații privitoare la soarta de după condamnare a bunicului meu Stafi Ivan Zaharovici. În legătură cu această rugăminte a mea, Serviciul de Securitate al Federației Ruse (F.S.B.) m-a informat: «Центральный архив Ф.С.Б. России и мериториальные органы безопасности Российской Федерации документальными материалами, в том числе о дальнейшей судьбе Стафий Ивана Захаровича не располагают». Prin urmare, documentele de arhivă referitoare la ce s-a întâmplat cu bunicul meu după condamnarea lui se păstrează în locul în care el a fost arestat, condamnat și și-a ispășit pedeapsa, adică în Republica Moldova, mai precis în arhiva S.I.S. al Republicii Moldova.

Referitor la soarta de după condamnare a tatălui meu Stafi Savva Ivanovici, F.S.B mi-a furnizat printre altele și următoarea informație : «...Стафий Савва Иванович умер 28.11.1949 года в стационаре посёлка Новое Мошево Соликамского района Молотовской области. Причина смерти : туберкулёзный менингит...».

Rugămintele pe care le adresez acum Serviciului de Informație și Securitate al Republicii Moldova mi le argumentez după cum urmează:

1. art 8(1) din Legea nr. 982 – XIV privind accesul la informație spune clar: «În sensul prezentei legi, nu constituie informație confidențială datele ce țin exclusiv de identificarea persoanelor (date ce se conțin în buletinele de identitate)».

2. art. 11(2;d) precizează: «Instituția deținătoare și furnizare de informație este obligată să acorde asistență și sprijinul necesar solicitanților pentru căutarea și identificarea informațiilor».

3. Argumente de ordin moral:

- după 23 august 1944 și până pe la sfârșitul anului 1947, satul nostru Pogănești a fost condus de persoane implicate în calitate de martori în „procesul trădătorilor de patrie” din acest sat, iar după 21 decembrie 1947 (data primelor alegeri postbelice în RSSM) localitatea s-a aflat, timp de mai mulți ani tot sub conducerea acelor martori, care s-au purtat nedrept, arogant și răutăcios cu noi, rudele rămase în sat ale „trădătorilor de patrie”. Unul din acei martori mereu a făcut presiuni asupra mamei noastre, prin amenințări cu ridicarea și trimiterea noastră în Siberia, dacă ea, mama noastră, nu se

culcă cu el și nu-l hrănește, fără să-i pese de noi, adică de mama și de copiii ei minori, care sufereau din cauza lipsei prelungite de hrană. Fratele nostru Victor a murit de foame. Sora Ana era umflată din cap până la picioare din cauza consumului excesiv de apă. Eu eram bolnav de distrofie și nu mă puteam deplasa pe picioare, mă mișcam dintr-un loc în altul al casei pe buci, care erau acoperite de riduri de grosimea unui deget, sprijinindu-mă pe mâni. Când în primăvara anului 1947 au adus în sat niște cereale pentru a fi distribuite oamenilor înfometați, pe mama noastră n-o lăseau nici să se apropie de selsovet. Am supraviețuit datorită lui Dumnezeu și faptului că în anul 1947 primăvara a venit brusc și mai devreme decât de obicei; și ne-am hrănit cu frunze de lobodă care creștea în balta de lângă satul nostru, din care mama pregătea un fel de terci sau de mămăligă;

- după război, o dată pe săptămână, în satul nostru venea o instalație cinematografică ambulantă cu sursa de energie proprie și proiecta diverse filme, inclusiv filmul în mai multe epizoade „Tarzan”, foarte apreciat, mai ales în rândurile copiilor. Dar nouă, copiilor „trădătorilor de patrie”, nu ne permiteau să intrăm în sala în care se proiectau filmele. Când cineva dintre noi se apropia de ușa sălii, vânzătorul de bilete își întindea piciorul sau mâna în latul spațiului de ușă, împiedicându-ne astfel să intrăm în sală pentru a viziona filmul, și nimeni nu ne lua apărarea...;
- la vârsta de 11 – 12 ani, eu eram obligat să lucrez în colhoz, alături de mama. Un brigadier al colhozului o obliga pe mama să mă ia la lucru la „molotilcă”, iar pe mine mă puneă să lucrez la „curul molotilcăi” (batoză), cum se exprima el și alții, adică acolo unde ieșeau paie și pleava și unde oamenii maturi nu voiau să lucreze, fiindcă era foarte mult praf. După cum se știe, atunci colhoznicii erau remunerați după numărul de zile din an lucrate de fiecare membru al colhozului (de pildă, o zi de muncă se plătea cu 150 de grame de grâu, 200 de grame de păpușoi, etc), plata se făcea de obicei la sfârșitul anului agricol; atunci nu se remunerau lucrătorii după caracterul, cantitatea și calitatea muncii. Întrucât eu eram copil, brigadierul nu avea dreptul să mă includă și pe mine în listele lucrătorilor și să-mi înscrie o zi de muncă sau să scrie pe numele mamei ziua mea de muncă. În consecință, ziua mea de muncă se înscria în dreptul numelui de familie al soției brigadierului, care de fapt era „domohozeaică”, adică casnică. La sfârșitul anului agricol, tovarășa respectivă primea o anumită cantitate de produse agricole pe care de fapt trebuia s-o primesc eu sau mama mea. Așa se proceda și atunci când lucram la prășit, la săpat, la strâns spice, la cosit etc.
- în toamna lui 1944, când în RSSM s-a organizat mobilizarea în armata sovietică, tata nu s-a ascuns pentru a scăpa de mobilizare, cum au făcut-o alți consăteni; atunci tata s-a prezentat la punctul de recrutare și și-a făcut serviciul militar în armata sovietică până în luna februarie 1945, când a fost demobilizat pe motiv de boală. Am extras aceste date din Livretul militar

al lui tata, eliberat de «Ивановский городской военный комиссариат» în luna februarie 1945. Acestea se întâmplau în timp ce rudele șefilor din sat se ascundeau prin păduri sau pe la rude din satele vecine, întorcându-se în sat în toamna anului 1945, când se terminase războiul;

- fratele meu Dumitru a fost la război și a luptat contra nemților până la Visla, unde, în timpul operațiunii de forțare a acestui râu, a fost foarte grav rănit la ambele picioare (un obuz inamic explodând chiar lângă picioarele lui). Peste vre-o doi ani, el s-a întors la baștină calic, cu gradul întâi de invaliditate, după ce s-a tratat în mai multe spitale militare din URSS. După război, a lucrat în calitate de contabil în colhozul vecin.
- până la arestare, bunelul și tata au muncit din greu în propriile gospodării agricole. Din primăvară și până în toamnă se aflau în câmp, zi și noapte, la fel și mama și feciorii lor mai mari, Dumitru și Simion. În timp ce terenurile agricole ale viitorilor martori erau neproductive, pentru că proprietarii lor nu le lucrau, ocupându-se cu pescuitul în apele Prutului și cu schimbarea peștelui prins pe băătură...
- ca locuitor al satului Pogănești, tata a făcut o fântână, pe care locuitorii satului și azi o numesc „fântâna lui Stafi”;
- În timpul anchetării lui tata, mama noastră a fost chemată la raion de mai multe ori pentru a fi interogată, dar interogatoriile ei nu se găsesc în dosarul lui tata;
- după încheierea proceselor, în fiecare toamnă, în perioada recoltării și vinificării strugurilor, mama noastră vedea poloboacele lui bunelul în ograda unuia dintre martorii implicați în „procesele trădătorilor de patrie din satul Pogănești”. Aceasta înseamnă că bunurile lui bunelul sechestrate în timpul arestării au fost însușite de către acel martor și conducător al satului.

Lista argumentațiilor de ordin moral ar putea fi continuată, dar ne oprim aici, ca să nu vă plictisesc prea tare.

Stimați domni/Stimate doamne de la Arhiva SIS al RM !

În timp ce în Federația Rusă se dă publicității numele demnitarilor sovietici de rang superior care se fac vinovați de împușcarea celor 5000 de ofițeri polonezi, capturați de armata sovietică în timpul campaniei militare din Ucraina de Vest și Bielorusia de Vest din septembrie 1939 (Stalin, Beria, Molotov, Micoian, Voroșilov), în Republica Moldova se ascund numele unor țărani analfabeți sau semianalfabeți din satul Pogănești care din ignoranță, invidie și răutate și-au adus contribuția la omorârea consătenilor lor Stafi I.Z și Stafi S.I.

Oare ce ar trebui să judecăm: ori Legea nr.982 privind accesul la informație, ori felul în care instituția deținatoare și furnizoare de informație o aplică în raport cu dosarele victimelor represiunilor politice din perioada sovietică Stafi Ivan Zaharovici și Stafi Savva Ivanovici?

Chișinău, 07.07.2009. Cu respect, Ion Stafi.

11 august 2009

Nr. 5-278/09

Domnului Ion STAFI
mun. Chișinău

La nr.s-278/09 din 07 iulie 2009

Cu referire la demersul din 07 iulie 2009, privind punerea la dispoziție a datelor de identificare ale persoanelor care au avut calitatea de martori în dosarele penale intentate împotriva lui Stafi Ion și Stafi Savva, Vă comunicăm următoarele:

Avînd în vedere faptul că anterior V-au fost puse la dispoziție toate materialele din dosarele respective, inclusiv textul depozițiilor martorilor, Serviciul de Informații și Securitate nu Vă poate oferi datele de identificare ale persoanelor care au avut calitatea de martori pe motiv că acestea constituie date cu caracter personal, publicitatea cărora poate afecta respectarea drepturilor și reputației persoanelor în cauză.

Or, potrivit prevederilor art.4 din Legea nr.17-XVI din 15 februarie 2007 cu privire la protecția datelor cu caracter personal, *date cu caracter personal constituie orice date despre o persoană fizică, ce permit identificarea ei directă sau indirectă*, iar potrivit art.6 alin.(1) din Legea nominalizată, *prelucrarea datelor cu caracter personal (inclusiv punerea la dispoziția terților) se efectuează cu consimțămîntul necondiționat al subiectului datelor cu caracter personal*.

Concomitent, conform art.7 alin.(2) lit.c) din Legea nr.982-XIV din 11 mai 2000 privind accesul la informație, *se îngreădește accesul la informațiile cu caracter personal, a căror divulgare este considerată drept o imixtiune în viața privată a persoanei, protejată de legislație, accesul la care poate fi admis numai cu respectarea prevederilor articolului 8 din prezenta lege*. Iar potrivit art.8 alin.(2) din Legea menționată, *furnizorii de informații, posesorii de informație cu caracter*

personal, sunt obligați să protejeze confidențialitatea vieții private a persoanei, care, potrivit alin.(3) din articolul prenotat, include și:

a) dreptul la consimțământul persoanei a căror interese sunt atinse în procesul de divulgare a informației cu caracter personal;

c) dreptul de a i se păstra anonimul în cazul furnizării de informații cu caracter personal, cu respectarea confidențialității;

e) dreptul de a nu fi identificată, în mod automat, în cadrul procedurii de luare a deciziilor asupra divulgării informației.

Mai mult ca atât, potrivit art.13 alin.(3) lit.d) din Legea cu privire la protecția datelor cu caracter personal, *asigurarea confidențialității datelor cu caracter personal nu este necesară după expirarea termenului de 100 de ani de păstrare a datelor cu caracter personal.*

Cît privește acordarea sprijinului în obținerea informației referitoare la soarta bunicului Dumneavoastră Stafii Ion Zaharie Vă comunicăm că în rezultatul investigațiilor desfășurate în scopul îndeplinirii solicitării s-a stabilit, că după anunțarea sentinței cet.Stafii Ion Zaharie a fost îndreptat în închisoarea nr.2 din or.Chișinău. Conform avizului eliberat de către administrația coloniei de muncă corecțională nr.4 (or.Cricova, sect.Rîșcani, mun.Chișinău) dumnealui a decedat la 22.02.1947. Cauza decesului și locul înhumării nu sunt cunoscute.

Certificatul de deces în privința cet.Stafii Ion Zaharie î-l veți primi de la Serviciul Stării Civile al Ministerului Dezvoltării Informaționale al Republicii Moldova, unde a fost expediat avizul respectiv.

Șef-adjunct al Aparatului directorului

Oleg MÎȚA

Către domnul Gheorghe Mihai,
directorul Serviciului de Informație
și Securitate al Republicii Moldova.

Stimate Domn!

Pe data de 7 iulie 2009 m-am adresat S.I.S. al Republicii Moldova cu rugămintea de a nu face un secret din numele persoanelor implicate în calitate de martori în procesul bunicului meu, Стафий Иван Захарович, și tatălui meu, Стафий Савва Иванович, și de a-mi pune la dispoziție numele acestor martori. Dar conducerea de atunci a S.I.S., prin intermediul domnului Oleg Mîță, șeful - adjunct al aparatului directorului S.I.S., nu a găsit de cuviință să-mi satisfacă cererea, invocînd prevederea art.6, alin.1 din Legea nr.17 - XVI din 15.02.2007. cu privire la protecția datelor cu caracter personal, care spune: „prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează cu consimțămîntul necondiționat al subiectului datelor cu caracter personal”.

Întrucît martorii implicați în procesul cu pricina au murit încă în timpul foametei din 1946 - 1947 și în cursul anilor '50 ai sec.trecut, sînt îndreptățit să mă întreb și să-l întreb și pe dom. Oleg Mîță, care a semnat răspunsul către mine datat 11 august 2009, cum aş putea eu, solicitantul de informație, să obțin acordul martorilor demult decedați, numiți în legea din 15.02.2007.” „subiecți ai datelor cu caracter personal”, în vederea desecretizării datelor lor personale din perioada în care ei, martorii, erau oameni vii?

Pentru a aduce claritate în procesul rudelor mele, condamnate în anii 1945 - 1946 pentru că au participat la “ reținerea, dezarmarea și predarea unui ostaș roșu neidentificat autorităților militare române “ și reabilitate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, prin decizia Curții Supreme de Justiție a R.M., conform cu Legea din 08.12.1992., vă rog să-mi oferiți posibilitatea de a cunoaște toate informațiile din dosarul de arhivă comun al celor patru foști locuitori ai satului Pogănești (Stafi I.Z., Stafi S.I., Pașcani S. și Marinciuc I.), care în anii 1945 - 1946 au fost condamnați în baza prevederii art.54 - 1,” a “ din Codul Penal al R.S.S.Ucrainene.

Pentru a ne liniști sufletește și pentru a face să spulbere zvonurile ce circulă de mai mulți ani în satul nostru în legătură cu procesul celor patru foști locuitori ai satului Pogănești, vrem să cunoaștem numele martorilor implicați în proces, care atunci cînd eram copii ne-au lipsit de întreținători și și-au bătut joc de noi și de mama noastră; vrem să știm care a fost soarta bunicului nostru după condamnarea și trimiterea lui pentru a-și ispăși pedeapsa.

Mult timp a circulat vorba că Gudov, primul președinte de colhoz al satului nostru, ar fi fost ostașul roșu pe care cei patru pogăneșteni l-au predat militarilor români dislocați în preajma satului Pogănești; că în 1944 Gudov ar fi fost eliberat din prizonieratul românesc; că acesta ar fi venit în R.S.S.M. pentru a se răzbuna pe cei patru care l-au predat românilor la sfîrșitul lunii iunie 1941,

când trupele sovietice se retrăgeau spre Est; că Gudov ar fi pus la cale omorîrea în închisoare a bunicului nostru, singurul din grupul celor patru condamnați care a fost lăsat să-și ispășească pedeapsa în R.S.S.M.; că bunicul nostru ar fi fost omorît de către un codeținut, care l-ar fi lovit în cap cu gamela...

Unele documente de arhivă puse la dispoziția noastră de Arhiva S.I.S. sînt pline de contradicții cronologice și de altă natură. De exemplu, din conținutul documentului intitulat “ Заключение “ datat 26 aprilie 1955 rezultă că în timpul întocmirii acestui document bunicul nostru încă mai era în viață („Наказание отбывает в Озерлаг М.В.Д. С.С.С.Р. “, precizează documentul), iar în răspunsul către autorul cererii din 7 iulie 2009, adică către mine, se menționează că bunicul nostru “ a decedat la 22 februarie 1947 “, răspunsul fiind semnat de dom.Oleg Mîță și poartă data de 11 august 2009.

Alt exemplu: din unele documente aflate în dosarul comun al celor patru condamnați se desprinde că bunurile bunicului nostru au fost sechestrate și predate statului, iar în realitate ele au fost însușite de către cineva din partea locului, pentru că ulterior ele au ajuns în posesia cetățeanului Maxim Codreanu, care în timpul procesului cu pricina avea doar 6 - 7 ani. Evident, bunurile bunicului nostru au fost însușite de către cineva dintre martorii care se bucurau de încrederea autorităților sovietice de atunci. Mama ne-a spus că în ograda lui Gheorghe Suru în fiecare toamnă apărea butoiul cel mare al bunicului și teascul de strivit struguri al lui tata. Tot mama ne-a spus că Gheorghe Suru a fost și unul dintre martorii care au depus mărturii calomnioase la adresa bunicului și tatălui nostru.

După cum se zvonea în timpul procesului la care ne referim și după consumarea lui, toți martorii au fost răsplătiți cu prisosință: unora li s-a oferit funcții în conducerea satului, altora li s-a dat produse alimentare ca să supraviețuiască în timpul foametei...

Vrem să știm dacă cetățeanul Silvestru, de la care duhnea de la o poștă și care a făcut presiuni asupra maicăi noastre, prin amenințări cu ridicarea și trimiterea noastră în Siberia, pentru a o obliga să se culce cu el și să-l hrănească, a fost și martor implicat în procesul celor patru foști locuitori ai satului Pogănești.

Vrem pur și simplu să aflăm dacă Valuța Cazacu, Trifiniuc Andrei, Turculeț Maței, Condrașov Trofim, Mantea Mihail, Nucaru, care ne-au făcut mult rău în perioada sovietică, au depus mărturii calomnioase la adresa celor patru foști locuitori ai satului nostru.

O constatare: deși de la acel proces au trecut 65 de ani, în satul nostru încă mai persistă tot felul de zvonuri în legătură cu soarta celor patru foști locuitori ai satului.

Stimați domni! Dacă S.I.S. - ul anului 2010 nu este continuatorul celui din anii 2001 - 2009 sau al N.K.V.D.-ului anilor 1945 - 1947, atunci vă rog să nu mai amintiți solicitanților de informație de vîrsta mea, de peste 70 de ani, despre termenul de 100 de ani pînă la care Legea nr. 17 - XVI din 15 februarie 2007 prelungește îngrădirea accesului la date cu caracter personal. Căci această pre-

vedere a legii cu pricina este o rușine pentru Republica Moldova și o blasfemie la adresa democrației.

Eficacitatea oricărei legi depinde în mare măsură și de modul în care ea se aplică, de cinstea și iscusința celor care o aplică. Chiar și niște legi pline de defecte pot fi folositoare societății, dacă persoanele care le aplică sînt mai presus (ca valoare) decît cele care le aprobă.

Datele personale ale martorilor demult decedați, implicați în procesul celor patru foști locuitori ai satului Pogănești, nu pot face parte din ceea ce legislația Republicii Moldova califică drept „secret de stat”, „imixtiune în viața privată a persoanei”, datele de care vorbim au fost atribuite neîntemeiat la categoria informațiilor confidențiale despre persoană. Aceasta se poate înțelege și fără intervenția organelor judiciare, dacă se dorește.

Chișinău, 12 aprilie 2010.

Cu respect, Ion Stafi, pensionar cu domiciliul stabil în or. Chișinău.

SERVICIUL DE INFORMAȚII
ȘI SECURITATE
AL REPUBLICII MOLDOVA

СЛУЖБА ИНФОРМАЦИИ
И БЕЗОПАСНОСТИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, 166
tel. 23-96-25, fax 23-40-68, e-mail: sis@sis.md

MD-2004, Кишинэу, бул. Штефан чел Марэ ши Сфынт, 166
тел. 23-96-25, факс 23-40-68, e-mail: sis@sis.md

" 5 " mai 2010

Nr. S-182/10

Dlui Ion STAFI

Stimate domnule Stafi,

Ca urmare a examinării petiției Dumneavoastră, Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova Vă informează repetat că nu Vă poate pune la dispoziție datele de identificare ale persoanelor care au avut calitatea de martori, deoarece în conformitate cu prevederile art.4 din Legea nr.17-XVI din 15.02.2007 cu privire la protecția datelor cu caracter personal, datele solicitate sînt atribuite la categoria de date cu caracter personal.

În cazul unei adresării repetate pe problema în cauză, în conformitate cu prevederile art.20 din Legea nr.190-XIII din 19.07.1994 cu privire la petiționare, demersul Dumneavoastră nu va fi examinat.

Șef al Aparatului directorului

S.RUSU

3. „Procesul” celor patru țărani din satul Pogănești.

a) Colecții de copii după documente inedite din dosarul judiciar al lui Stafi Ion Zaharia

* * *

Procesul-verbal al audierii martorului (22 septembrie 1945)

Eu, împuternicitul operativ locotenentul major Nekrasov am audiat în calitate de martor pe cetățeanul satului Pogănești, raionul Bujor **Condrașov Trofim Mironovici**.

Audiatul a fost avertizat, conform art. 89 din Codul penal al R.S.S. Ucrainene, privind responsabilitatea pe care o poartă pentru depunerea unor depoziii false.

Întrebare: Îl cunoașteți pe cetățeanul Marinciuc Ignat Procopievici, locuitor al satului Pogănești, raionul Bujor?

Răspuns: Da, îl cunosc bine pe cetățeanul Ignat Marinciuc, pentru că sîntem consăteni.

Întrebare: Ce cunoașteți despre activitatea criminală a cetățeanului Marinciuc Ignat Procopievici în perioada ocupației provizorii?

Răspuns: despre activitatea criminală desfășurată de către Ignat Marinciuc în satul Pogănești în perioada ocupației vremelnice a Moldovei cunosc următoarele: La începutul războiului pentru apărarea patriei, în anul 1941, în primele zile, în zona râului Prut, aproape de satul Pogănești s-au dat lupte grele între armata roșie și armatele germano-române. După trei zile de lupte, unitățile armatei roșii s-au retras și satul Pogănești a fost ocupat de trupele germano-române. În acest timp, locuitorii satului Pogănești Marinciuc Ignat și Stafi Savva Ivanovici au prins și dezarmat, nu departe de satul Pogănești, un ostaș roșu rămas după lupte, pe care apoi l-au predat autorităților militare române. Eu personal am văzut când Marinciuc Ignat a dat de acel ostaș roșu ascuns într-o groapă de lângă satul Pogănești. După aceasta, Ignat Marinciuc a luat grenadele de la ostașul roșu și l-a adus în satul Pogănești, în localul în care era amplasat consiliul sătesc. Prinsul se simțea prost, se vede că era bolnav și de aceea a rămas lângă satul Pogănești. Ostașul roșu n-a vrut să răspundă la nici o întrebare. Lângă sediul consiliului sătesc, lui Marinciuc i s-a alăturat Stafi Savva și împreună l-au condus pe ostașul roșu spre Prut pentru a-l preda ostașilor români, de la care au cerut o luntre. Când luntrea s-a apropiat de mal, Marinciuc și Stafi Savva l-au predat pe ostașul roșu ostașilor români, la fel și cele doua grenade luate de la ostașul roșu. Ostașul n-a vrut să

se urce în luntre, dar Astafii l-a împins cu forța în luntre. Românii l-au luat cu ei, dar ce au făcut cu el nu știu. Mulți consăteni au văzut când Marinciuc și Astafii l-au predat pe ostașul roșu ostașilor români. În special totul a văzut cetățeanul ... (*numele cetățeanului a fost omis din copia procesului-verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea I.S.*), locuitor al satului Pogănești.

Întrebare: Unde în prezent se află Marinciuc și Stafi Savva?

Răspuns: În timpul de față Stafi Savva slujește în armata roșie, iar Marinciuc lucrează pe un șantier de construcție în satul Leușeni, Raionul Bujor.

Întrebare: Din ce medii sociale provin Marinciuc și Stafi Savva?

Răspuns: Marinciuc provine din țărani săraci, iar Stafi Savva din țărani mijlocași. Mai mult nu mai am ce adăuga.

Procesul-verbal mi-a fost citit și este scris conform cu spusele mele. (*semnătura audiatului a fost omisă din copia procesului-verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea I.S.*).

A audiat: împuternicitul operativ locotenentul major Necrasov.

* * *

Procesul-verbal al audierii martorului 22 septembrie 1945

Eu, împuternicitul operativ locotenentul major Necrasov am audiat în calitate de martor pe cetățeanul satului Pogănești, raionul Bujor ... (*numele martorului a fost omis din copia procesului-verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea I.S.*) .

Întrebare: Îi cunoașteți pe cetățenii Marinciuc Ignat Procopievici și Stafi Savva Ivanovici, locuitori ai satului Pogănești, raionul Bujor?

Răspuns: Îi cunosc bine pe cetățenii Marinciuc Ignat Procopievici și Stafi Savva Ivanovici, pentru că sînt locuitori ai satului nostru Pogănești, raionul Bujor.

În timpul de față Marinciuc lucrează pe un șantier de construcții în satul Leușeni, iar Stafi își face milităria în armata roșie, dar nu știu unde.

Întrebare: Ce puteți mărturisi despre activitatea criminală desfășurată de Marinciuc Ignat și Stafi Savva în perioada ocupării vremelnice a Moldovei?

Răspuns: Despre activitatea criminală a cetățenilor Marinciuc și Stafi pot mărturisi că în anul 1941, în momentul apropierii liniei frontului de satul nostru, ei au prins un ostaș roșu rămas de unitățile armatei roșii, pe care apoi l-au predat grănicerilor români, în următoarele împrejurări: în ultimele zile ale lunii iunie 1941, unitățile armatei roșii s-au retras de la râul Prut spre satul Mingir, raionul Bujor. Când unitățile armatei roșii s-au retras, un ostaș roșu a rămas de unitatea sa. Probabil, era bolnav sau se rătăcise și nu-și putea găsi unitatea. Din această cauză, ostașul roșu s-a ascuns într-un șanț în apropierea satului Pogănești. Nu știu din ce motiv cetățeanul Marinciuc Ignat a aflat că în șanț se afla un ostaș, dar știu că Marinciuc l-a reținut și l-a adus în satul Pogănești, la Primărie, unde lui Marinciuc i s-a alăturat cetățeanul Stafi Savva, care au început să-l întrebe pe ostaș, dar acesta nu răspundea la întrebările lor. Eu l-am întrebat pe ostaș ce i s-a întâmplat și el a spus că a rămas de unitatea sa și s-a rătăcit. Marinciuc a luat de la ostaș două grenade de mână și le-a dezamorsat. Eu i-am rugat pe Marinciuc și Stafi să-l elibereze, dar ei nu l-au lăsat să plece și l-au condus spre Prut, unde au trecut râul cu luntrea și l-au predat ostașilor români. Eu personal am văzut toate acestea. Era multă lume, dar cine a mai văzut nu vă pot spune, pentru că nu-mi pot aminti, căci de atunci s-a scurs multă vreme.

Întrebare: În ce domeniu a lucrat Marinciuc și Stafi în perioada ocupației temporare?

Răspuns: În perioada ocupației Marinciuc a lucrat în gospodăria sa și a tâmplărit. Stafi de asemenea a muncit în propria gospodărie, iar din partea primăriei a lucrat ca agent de percepție și era însărcinat cu încasarea impozitelor și taxelor oficiale. Mai multe nu știu și nu pot mărturisi nimic despre activitatea criminală a cetățenilor Marinciuc și Stafi.

Procesul - verbal este scris conform cu spusele mele și este citit de mine. Audierea s-a desfășurat în limba rusă, deoarece audiatorul posedă bine această limbă.

A audiat: împuternicitul operativ locotenentul major Necrasov .

Procesul - verbal al audierii martorului Nucaru Silvestru Vasilevici

23 septembrie 1945.

Audiatul a fost avertizat, conform art. 89 din Codul Penal al R.S.S. Ucrainene, privind responsabilitatea pe care o poartă pentru darea unor depoziții false.

Întrebare: Îi cunoașteți pe cetățenii Marinciuc Ignat Procopievici și Stafî Savva Iavanovici, locuitori ai satului Pogănești?

Răspuns: Eu îi cunosc bine pe cetățenii Marinciuc I.P. și Stafî S.I., ca conșăteni.

Întrebare: Ce puteți mărturisi despre activitatea criminală desfășurată de Marinciuc Ignat și Stafî Savva în perioada ocupație temporare a Moldovei ?

Răspuns: În ultimele zile ale lunii iunie 1941, aproximativ pe data de 24 – 25 iunie, în momentul începerii războiului pentru apărarea patriei cu Germania, Marinciuc și Stafî au predat armatei române un ostaș al armatei sovietice, în următoarele împrejurări: în iunie 1941, după luptele de la Prut, unitățile armatei roșii s-au retras de la Prut spre satul Mingir. Un ostaș grănicer sovietic a rămas de unitatea sa sau a fost trimis cu misiunea de cercetare în satul Pogănești. Cetățeanul Marinciuc Ignat a reținut pe acel ostaș al armatei roșii lângă satul Pogănești și l-a adus în centrul satului Pogănești, unde Marinciuc s-a întâlnit cu cetățeanul Stafî Savva și împreună cu acesta l-au condus pe ostașul sovietic la Prut, unde l-au predat armatei române. Când îl duceau prin sat, ostașul se ruga la Marinciuc și la Stafî ca aceștia să nu-l predea armatei române, iar cei doi au continuat să-l ducă la Prut. Eu personal am văzut când Marinciuc și Stafî îl duceau prin sat pe ostașul roșu reținut de ei. Au mai văzut și pot confirma locuitorii satului Pogănești Condrașov și Trifiniuc. Mai mult nu am ce adăuga. Procesul - verbal mi-a fost citit și este scris conform cu spusele mele.

A audiat: împuternicitul operativ locotenentul major Necrasov – semnătura

(Semnătura audiatului a fost omisă din copia procesului-verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea I.S.)

Procesul - verbal al interogatoriului inculpatului din 13 noiembrie 1945

Eu, șeful secției raionale Bujor a Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne al RSSM (N.K.V.D.) căpitanul Dorofeev l-am interogat astăzi pe arestatul Stafi Ivan Zaharovici (născut în anul 1880, care își are obârșia în satul Pogănești și care înainte de arestare a locuit în acest sat din raionul Bujor județul Chișinău RSSM, care provine din țărani chiaburi, de naționalitate moldovean, fost membru al Partidului Național Țărănesc și a Partidului Național Liberal din România, analfabet, căsătorit, după spusele lui fără antecedente penale).

Întrebare: În ce limbă doriți să depuneți mărturie?

Răspuns: Doresc să depun mărturie în limba moldovenească, fiindcă nu cunosc deloc limba rusă.

Întrebare: Încredințați traducerea mărturie dvs. traducătorului Verbițkii Eremei Sergheevici?

Răspuns: Da, încredințez traducerea mărturiilor mele interpretului Verbițkii.

Întrebare: Povestiți despre părinții dvs.

Răspuns: Tatăl meu, Stafi Zaharia Vasilievici și mama mea, Stafi Paraschiva Vasilevna, s-au ocupat cu cultivarea pământului, au avut o gospodărie mijlocasă, părinții mei au murit cu 40 de ani mai înainte.

Întrebare: Aveți rude apropiate în străinătate?

Răspuns: Nu am rude apropiate în țări străine.

Întrebare: Povestiți despre îndeletnicirile dvs. din perioada ocupației vremelnice a Moldovei de către trupele germano – române.

Răspuns: În perioada ocupației temporare a teritoriului Moldovei am lucrat în calitate de primar apoi în cea de delegat al satului Pogănești pe lângă primăria satului Cioara. În funcție de primar al satului Pogănești am fost numit de către autoritățile de ocupație românești.

Întrebare: Ce sarcini v-au dat, ca delegat al primăriei?

Răspuns: Administrația română mi-a încredințat următoarele obligații. La cererea guvernului român și administrației militare române, eu eram obligat să mobilizez locuitorii satului, cu tot cu căruțe, la construirea obiectivelor militare, să colectez produse alimentare pentru armata română, dar mai ales să combat orice manifestare de nemulțumire față de autoritățile române, acțiunile partizanilor roșii și a parașutiștilor sovietici.

Întrebare: Ați îndeplinit sarcinile date?

Răspuns: Da, am îndeplinit sarcinile pe care mi le-a dat administrația românească; în primele zile ale războiului, în timpul retragerii unităților armatei roșii din satul Pogănești, într-o râpă din preajma satului a rămas un ostaș roșu bolnav, l-am văzut în acea râpă, l-am chemat pe locuitorul satului Pogănești Ignat Marinciuc, și i-am spus să-l ia și să-l ducă la primărie.

Întrebare: De ce l-ați luat cu sine pe Marinciuc Ignat Procopovici?

Răspuns: L-am luat cu mine pentru că el cunoaște limba rusă.

Întrebare: În ce loc v-ați întâlnit cu Marinciuc?

Răspuns: Cu Marinciuc Ignat m-am întâlnit în satul Pogănești și i-am spus că în râpă se ascunde un ostaș roșu, apoi i-am propus să meargă cu mine, ca să-l prindem și să-l ducem la primărie. Marinciuc a fost de acord cu propunerea mea și împreună ne-am îndreptat spre râpa în care se ascundea ostașul roșu. Marinciuc s-a apropiat de malul râpei, l-a chemat în limba rusă, l-a perchiționat și a găsit la el două grenade, pe care le-a luat de la el și mi le-a dat mie, apoi le-am dus la primărie. Acolo, l-am închis în pivniță și i-am spus lui Marinciuc să-l păzească.

Întrebare: Cât timp ostașul roșu s-a aflat în pivniță?

Răspuns: Aproximativ două ore. După aceea eu i-am ordonat fiului meu Stafi Savva Ivanovici, lui Marinciuc Ignat și Stepan Pascaru să-l expedieze peste Prut și să-l dea armatei române. Aceștia l-au scos din pivniță și s-au îndreptat spre Prut. Când au plecat de la primărie fiul meu a scos din buzunar o basma albă, a prins-o de un băț, mergând în frunte cu bățul în mână, în urma lui mergea ostașul roșu iar în urma acestuia mergeau Marinciuc și Pascaru.

Întrebare: De ce fiul dvs. a prins basmaua de băț?

Răspuns: Ca românii să nu tragă în ei.

Întrebare: Continuați mărturiile

Răspuns: Când au ajuns la Prut, au cerut de la români o luntre, l-am îmbarcat în luntre pe ostașul roșu și l-am expediat pe malul celălalt și l-am predat armatei române. După ce l-au predat, un căpitan român le-a dat o recipisă prin care confirmă luarea în primire a ostașului roșu. Apoi toți trei s-au întors la primărie iar de acolo s-au dus pe la casele lor.

Întrebare: Doriți să vă completați mărturiile?

Răspuns: Nu mai am nimic altceva de mărturisit.

Procesul – verbal este scris conform cu spusele mele, prin intermediul traducătorului.

A tradus: semnătura traducătorului

A interogat: semnătura anchetatorului.

Hotărâre de arestare (14 noiembrie 1945)

«Eu, șeful secției raionale Bujor a Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne (N.K.V.D.) al R.S.S.M. căpitanul Dorofeev, analizând materialele informative de care dispune secția raională Bujor privitoare la activitatea criminală a lui Stafi Ivan Zaharovici (născut în anul 1880 în satul Pogănești raionul Bujor județul Chișinău, provine dintr-o familie de țărani înstăriți/chiaburi, de naționalitate moldovean, fost membru al Partidului Național Țărănesc și al Partidului Liberal din România, analfabet, căsătorit, după spusele lui nejudicat anterior, înainte de arestare a locuit în satul Pogănești), am constatat: în momentul venirii trupelor germano-române în raionul Bujor, Stafi Ivan Zaharovici împreună cu consăteanul său Marinciuc Ignat Procopievici au prins, într-o râpă din preajma satului Pogănești, un ostaș roșu rămas de unitățile armatei roșii, apoi l-au dezarmat și l-au predat autorităților militare române. La trădarea ostașului a participat și locuitorul satului Pogănești Păscari Stepan Savvovici. În baza faptelor expuse, am hotărât: pe Stafi Ivan Zaharovici să-l arestez și să-l percheziționez.

Șeful secției raionale Bujor a Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne căpitanul Dorofeev».

«De acord» – Șeful secției județene Chișinău a Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne al R.S.S.M. (*numele șefului a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.*).

«Sanționez arestarea, 22.11.1945» – Procurorul adjunct al Districtului Militar Odessa căpitanul (*numele procurorului adjunct a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea I.S.*).

«Sanționez arestarea, 22.11.1945» – Procurorul adjunct al Districtului Militar Odessa căpitanul (*numele procurorului adjunct a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.*).

Ministerul Afacerilor Interne al R.S.S.M.

Procesul - verbal al interogatoriului inculpatului Marinciuc Ignat Procopievici (17 noiembrie 1945)

Eu, șeful secției raionale Bujor a Ministerului de Interne al RSSM căpitanul Dorofeev am audiat în calitate de acuzat pe cetățeanul Marinciuc Ignat Procopievici (născut în anul 1898, în satul Pogănești raionul Bujor RSSM, provine din agricultori, țaran sărac, cetățean al URSS, cu puțină știință de carte, de naționalitate moldovean, căsătorit, agricultor, a lucrat în propria-i gospodărie fără antecedente penale, fără de partid, înainte de arestare a locuit în satul Pogănești raionul Bujor RSSM, bulletin de indentitate nu are).

Inculpatul a fost avertizat privind responsabilitatea pe care o poartă pentru depunerea unor mărturii false; i s-a prezentat art. 89 din Codul Penal al RSS Ucrainene.

Întrebare: Recunoașteți că vă faceți vinovat de săvârșirea unei fapte prevăzută și pedepsită de art. 54 - 1A din Codul Penal al RSS Ucrainene?

Răspuns: Mă consider vinovat de săvârșirea faptei pedepsită de art. 54 - 1A din Codul Penal al RSS Ucrainene. Eu într - adevăr am prins într-o rîpă de lîngă satul Pogănești, împreună cu consătenii mei, delegatul primăriei Pogănești Stafi Ivan Zaharovici și cu Stafi Savva Ivanovici, un ostaș roșu rămas de unitatea sa militară, l-am dezarmat, l-am escortat spre primărie, l-am închis în pivniță iar eu l-am păzit timp de doua ore. După aceea eu, împreună cu Stafi Savva și cu ... *(numele persoanei a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.),* l-am scos din beci pe ostaș și l-am condus în direcția râului Prut pentru a-l preda armatei române. Când am plecat de la primărie, Stafi Savva a scos din buzunar o basma, a prins-o de un băț, mergînd înaintea tuturor cu bățul în mână, în urma lui mergea ostașul roșu iar eu și Pascaru mergeam din urmă. Când am ajuns la Prut, Stafi Savva a chemat o luntre și l-am expediat în partea românească și l-am predat autorităților militare române, apoi ne-am întors în satul Pogănești. Altceva nu mai am nimic de mărturisit.

Procesul - verbal e scris conform cu spusele mele, mi-a fost citit, motiv pentru care semnez.

A interogat : șeful secției raionale Bujor a Ministerului Afacerilor Interne căpitanul Dorofteev.

Semnătura anchetatorului și ștampila secției județene Chișinău a Ministerului Afacerilor Interne al RSSM.

Procesul verbal al confruntării din 24 noiembrie 1945

Eu, șeful secției raionale Bujor al Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne (N.K.V.D.) al R.S.S.M. căpitanul Dorofeev, în această zi am pus față în față pe doi arestați, Marinciuc Ignat Procopovici și Stafi Ivan Zaharovici, prin intermediul traducătorului Ghitman Aron Moiseevici, ultimul fiind avertizat privind responsabilitatea pe care o poartă pentru traducerea corectă a confruntării, în conformitate cu art. 89 din Codul Penal al R.S.S. Ucrainene.

Întrebare către arestatul Marinciuc I.P.: îl cunoașteți pe cetățeanul care șede pe scaun în fața dumneavoastră Stafi Ivan Zaharovici?

Răspuns: Da, îl cunosc bine pe cetățeanul Stafi Ivan Zaharovici care șede pe scaun în fața mea, ca consătean, relațiile noastre sînt normale, nu ne-am certat niciodată.

Întrebare către arestatul Stafi Ivan Zaharovici: Marinciuc spune adevărul?

Răspuns: Da, cetățeanul Marinciuc a explicat corect, într-adevăr noi n-am fost în ceartă niciodată.

Întrebare către arestatul Marinciuc: Povestiți despre activitatea criminală desfășurată de arestatul Stafi Ivan Zaharovici în perioada ocupației vremelnice a Moldovei?

Răspuns: În primele zile ale războiului, în timpul retragerii armatei roșii din satul Pogănești spre satul Mingir, mergând prin sat, m-am întâlnit cu primarul satului Stafi Ivan Zaharovici, care mi-a spus că într-o râpă din afara satului se ascunde un ostaș roșu și tot atunci mi-a propus să mă duc cu el și să-l luăm de acolo. La propunerea lui Stafi eu am răspuns cu plăcere. Amândoi ne-am îndreptat spre râpa în care se ascundea ostașul roșu. Când ne-am apropiat de râpă, Stafi mi-a spus să-l chem în limba rusă. Eu l-am chemat în limba rusă, ostașul roșu a ieșit din rână și s-a apropiat de noi. Stafi mi-a ordonat să-l percheziționez. Percheziționându-l, am găsit la el două grenade, le-am luat de la el și le-am dat lui Stafi. Apoi l-am condus la primărie. Când îl duceam la primărie, el plângea și se ruga la noi să nu-l predăm armatei române. Când am ajuns la primărie, Stafi a ordonat să-l închid în pivniță și să-l păzesc. L-am păzit circa două ore. Apoi s-au apropiat de pivniță fiul primarului satului, Stafi Savva Ivanovici și Pascaru Stepan Savvovici, care mi-au spus că primarul satului a ordonat ca ostașul roșu să fie trimis armatei române. Noi l-am scos din pivniță și l-am condus în direcția râului Prut. Când am plecat de la primărie Stafi Savva a scos din buzunar o basma albă, a prins-o de un băț și mergea înainte cu bățul în mână, în urma lui mergea ostașul roșu iar eu și Pascaru mergeam în urma lor. Ajungând la Prut, Stafi a chemat de pe celălalt

mal o luntre, l-am imbarcat în luntre și l-am expediat în partea românească. După ce am primit o recipisă din partea căpitanului român, ne-am întors la primărie iar de acolo ne-am împrăștiat pe la casele noastre.

Întrebare către Stafi I.Z.: Dumneavoastră confirmați mărturiile lui Marinciuc Ignat Procopovici?

Răspuns: Da, eu le confirm în întregime. Într-adevăr eu eram primar al satului Pogănești, în primele zile de război, în timpul retragerii unităților armatei roșii din satul Pogănești un ostaș roșu a rămas de unitatea sa și s-a ascuns într-o râpă. Aflând despre aceasta, eu am hotărât să-l rețin și să-l predau armatei române. Pentru a-l reține, eu l-am luat pe locuitorul satului Pogănești Marinciuc I.P., fiindcă cunoaște limba rusă. Când eu și Marinciuc ne-am apropiat de râpa în care ostașul roșu se ascundea, eu i-am spus lui Marinciuc să-l cheme. Când ostașul roșu a ieșit din râpă, Marinciuc l-a percheziționat, a luat de la el două grenade și mi le-a dat mie. Apoi ne-am îndreptat spre primărie. Mergând prin sat, ostașul roșu plângea și se ruga să nu-l predăm armatei române. Cu toate acestea noi l-am dus la primărie și l-am închis în pivniță. Pe Marinciuc l-am obligat să-l păzească. Apoi i-am chemat la primărie pe fiul meu Stafi Savva Ivanovici și pe consăteanul Pascaru Stepan Savvovici și le-am spus să-l expedieze dincolo de Prut și să-l predea armatei române. Aceștia l-au scos din pivniță, l-au dus la Prut și l-au predat armatei române. Un căpitan român le-a dat o recipisă. Apoi toți s-au întors la primărie.

Întrebare adresată arestatului Marinciuc I.D.: Doriți să completați ancheta?

Răspuns: Nu mai am nimic altceva de completat.

Procesul-verbal al confruntării este scris conform cu spusele noastre și ne-a fost citit prin intermediul traducătorului.

Semnăturile interogaților și traducătorului lipsesc.

A interogat: șeful secției raionale Bujor căpitanul Dorofeev

* * *

Ministerul Afacerilor Interne al RSSM

Procesul - verbal al interogatoriului acuzatului Pascari Stepan Savvovici (29 noiembrie anul 1945 satul Cărpineni)

Eu, șeful secției raionale Bujor a Ministerului Afacerilor Interne al RSSM căpitanul Dorofeev am audiat în calitate de acuzat pe cetățeanul Pascari Stepan Savvovici (născut în anul 1906 în satul Pogănești raionul Bujor, provine din agricultori, țăran chiabur, cetățean al URSS, puțin știutor de carte, de naționalitate moldovean, căsătorit, plugar, a lucrat în gospodăria sa persona-

lă, fără antecedente penale, fără de partid, înainte de arestare a locuit în satul Poganești raionul Bujor RSSM, nu are bulletin de indentitate).

Inculpatului i sa prezentat art. 89 din Codul Penal al RSSUcrainene. El a fost avertizat privind responsabilitate pe care o poartă pentru depunerea unor depoziții false.

Întrebare: Recunoașteți că vă faceți vinovat de săvârșirea unei fapte prevăzută și pedepsită de art. 54 - 1A din Codul Penal al RSS Ucrainene ?

Răspuns: De săvârșirea fetei pedepsită de art. 54 - 1A din codul Penal al RSS Ucrainene mă consider vinovat în întregime. Eu întradevăr am prins, într-o râpă de lângă satul Pogănești, împreună cu consătenii mei Stafi Ivan Zaharovici, Stafi Savva Ivanovici și Marinciuc Ignat Procopievici, un ostaș roșu rămas de unitatea sa militară, pe care l-am dezarmat, apoi toți împreună l-am escortat spre râul Prut pentru a-l preda armatei române. În drum spre Prut, Stafi Savva a scos din buzunar o basma albă și a agățat-o de un băț. Acesta mergea înaintea tuturor cu bățul în mână. Când am ajuns la Prut, Stafi Savva a chemat de pe malul celălalt o luntre și noi l-am expediat pe militarul roșu în partea românească și l-am predat armatei române. După aceea am primit o recipisă de la căpitanului român și toți ne-am întors la primărie. Altcceva nu mai am nimic de adăugat.

Procesul - verbal este scris conform cu spusele mele, mi-a fost citit, este semnat de mine.

A interogat: șeful de secției raionale Bujor a Ministerului afacerilor Interne, căpitanul Dorofeev.

Ștampila rotundă a secției județene Chișinău a Ministerului Afacerilor Interne al RSSM. Semnătura reprezentantului acestei secții județene.

* * *

Procesul - verbal al interogatoriului inculpatului Stafi Ivan Zaharovici (29 noiembrie 1945)

Eu, șeful secției raionale Bujor a Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne / NKVD/ căpitanul Dorofeev am audiat în calitate de inculpat pe Stafi Ivan Zaharovici (născut în anul 1880, în satul Pogănești raionul Bujor, înainte de arestare a locuit în satul Pogănești raionul Bujor RSSM, de naționalitate moldovean, cetățean al URSS, fost membru al Partidului Național Țărănesc și al Partidului Liberal din România, neștiutor de carte, nu are buletin de indentitate, provine din țărani înstăriți, înainte de arestare a lucrat în gospodăria sa personală, fără antecedente penale, nu are decorații, în armata roșie nu a slujit, de asemenea și în armata albă sau în alte armate).

Întrebare : Recunoașteți că vă faceți vinovat de săvârșirea unei fapte prevăzută și pedepsită de art. 54 - 1A din Codul Penal al RSS Ucrainene?

Răspuns : De săvârșirea faptei pedepsită de art. 54 - 1A din Codul Penal al RSS Ucrainene mă socot vinovat în întregime. Eu într - adevăr am deținut funcție de delegat al primăriei satului Pogănești. În momentul retragerii armatei roșii și sosirii armatelor germano - române în raionul Bujor, eu, împreună cu consătenii mei Marinciuc Ignat Procopievici, Pascari Stevan Savvovici și cu feciorul meu, Stafi Savva Ivanovici, am prins într-o râpă de lângă satul Pogănești, un ostaș roșu care se ascundea și l-am închis în pivnița primăriei. După aceea eu am dat dispoziție ca Pascari Stepan, Marinciuc Ignat și fiul meu Savva să-l expedieze pe ostașul roșu dincolo de Prut și sa-l predea armatei române. Persoanele enumerate de mine l-au scos din pivniță pe militar și s-au îndreptat spre râul Prut. În felul acesta eu am contribuit la predarea ostașului roșu al armatei române, dar nu știu ce-au făcut românii cu acel militar. Altceva nu mai am nimic de adăugat.

Procesul - verbal este scris conform cu spusele mele, mi-a fost citit prin intermediul interpretului Ghitman Aron Moiseevici, motiv pentru care semnez. (*urmează cuvântul „analfabet” – nota mea, I.S.*)

A tradus Ghitman – Semnătura lipsește

A interogat : șeful secției raionale Bujor a Ministerului Afacerilor Interne căpitanul Dorofeev.

* * *

Hotărâre privind intentarea acțiunii de urmărire penală (Satul Cărpineni, 29 noiembrie 1945)

Eu, șeful secției raionale Bujor a Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne al R.S.S.M. căpitanul Dorofeev, examinând materialul de anchetă în procesul nr. ... și luând în considerare faptul că Stafi Ivan Zaharovici în momentul venirii trupelor germano-române în raionul Bujor a reținut, împreună cu consătenii săi Marinciuc Ignat Procopievici și Păscari Stepan Savvovici, într-o râpă din apropierea satului Pogănești, un ostaș roșu rămas de unitățile armatei roșii, pe care l-au dezarmat și apoi toți împreună l-au expediat în partea cealaltă a Prutului și l-au predat armatei române.

Am hotărât: conducându-mă după articolele nr.126 și nr.127 din Codul de Procedură Penală al R.S.S. Ucrainene, să-l trag la răspundere în calitate de inculpat pe Stafi Ivan Zaharovici conform cu art.54-1A din Codul Penal, hotărârea fiindu-i adusă la cunoștință contra semnăturii.

Urmând calea prevăzută de articolul nr.144 din Codul de Procedură Penală al R.S.S. Ucrainene, copia prezentei hotărâri va fi înaintată instanței Procuraturii.

Anchetatorul, șeful secției raionale Bujor a Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne al R.S.S.M. căpitanul Dorofeev. semnătura șefului.

Semnătura inculpatului (*foarte stângace, cu litere de tipar – nota mea, I.S.*)

«Aprob, 29 noiembrie 1945» – Șeful secției urmăririi penale a Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne colonelul Iacobson. Semnătura șefului.

* * *

Protocolul ședinței de judecată (25 ianuarie 1946)

Tribunalul Militar convocat în ședință judiciară închisă, fără participarea acuzării și apărării, este alcătuit din: consilierul juridic maiorul Ziuzin (președintele tribunalului), Magradze și Tcabiadze (membrii tribunalului), cu participarea secretarei Karpova.

La ora 10.00 președintele a deschis ședința judiciară și a anunțat că se va judeca procesul intentat cetățenilor Stafi Ivan Zaharovici, Pascari Stepan Savvovici și Marinciuc Ignat Procopievici conform cu articolul 54-1A din Codul Penal al R.S.S. Ucrainene.

Secretara a raportat că acuzații Stafi I.Z. și Pascari S.S. au fost aduși în sala de judecată, iar inculpatul Marinciuc I.P. nu a fost adus pe motiv de boală, în conformitate cu certificatul medical eliberat de medicul închisorii nr.2 din Chișinău; că s-au prezentat la proces martorii . . . (*numele martorilor au fost eliminate din copia Protocolului ședinței de judecată de către instituția deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, conform cu art. 7, alin. 3 din Legea 982 - XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000*).

Tribunalul Militar a stabilit: ședința tribunalului să continue pentru a judeca pe cetățenii Stafi I.Z. și Pascari St.S., iar judecarea cetățeanului Marinciuc Ig.Pr. să fie amânată pînă la însănătoșirea acestuia.

Despre sine inculpații au arătat:

Eu, **Stafi Ivan Zaharovici**, m-am născut în anul 1880, sînt originar din satul Pogănești, înainte de arestare am trăit în satul Pogănești raionul Bujor județul Chișinău R.S.S.M.(sic!), provin din țărani mijlocași, sînt țăran cu gospodărie individuală, de naționalitate moldovean (sic!), cetățean al URSS (sic!), căsătorit, analfabet, fără de partid, nu am antecedente penale, am fost arestat la 4.11.1945, de actul de acuzare am luat cunoștință pe data de 7.01.1946.

Eu, **Pascari Stepan Savvovici**, m-am născut în anul 1906, până la arestare am locuit în satul Pogănești raionul Bujor județul Chișinău RSSM(sic!), provin dintr-o familie țărănească de chiaburi, de naționalitate moldovean(sic!), fără de partid, fără antecedente penale, puțin știutor de carte, am fost arestat în ziua de 12 noiembrie 1945, actul de acuzare mi-a fost prezentat la 7 ianuarie 1946.

Președintele i-a avertizat pe martori în privința răspunderii pe care ei o poartă pentru depunerea unor mărturii false și le-a prezentat art.98 din Codul Penal al RSS Ucrainene, apoi i-a îndepărtat din sala ședinței de judecată.

Președintele a explicat inculpaților drepturile de care ei se bucură în cadrul anchetei judiciare și i-a întrebat dacă ei vor să facă vreun demers în legătură cu desfășurarea procesului și dacă ei acceptă judecarea lor fără participarea martorului absent.

Acuzații n-au făcut niciun demers și și-au dat consimțământul ca judecarea procesului să se desfășoare fără participarea martorului care lipsește.

Tribunalul Militar a stabilit: dezbaterea să continue fără participarea martorului absent, iar în caz de necesitate să se citeze mărturiile depuse de el în cadrul anchetei preliminare.

Ancheta judiciară

Președintele dă citire Rechizitoriul și definiția punctului “V” (după alfabetul rusesc) și-i întreabă pe acuzați dacă ei înțeleg sensul învinuirii ce li se atribuie.

Inculpatul Stafi: înțeleg acuzația, dar mă consider vinovat doar parțial.

Acuzatul Pascari: înțeleg învinuirea, nu mă consider vinovat.

Mărturiile inculpatului Stafi I.Z.

Înainte de începerea războiului cu nemții eu am locuit în satul Pogănești și am lucrat în gospodăria mea personală. Satul nostru e situat pe malul râului Prut. În 1941, când au venit românii, eu am lucrat 8(opt) zile în calitate de delegat al primăriei satului Pogănești. În august 1941, împreună cu Ignat Marinciuc, am luat parte la capturarea ostașului roșu care a rămas de unitatea sa în timpul retragerii de la Prut. Noi l-am prins într-o râpă. Apoi, eu și Marinciuc, l-am condus spre casa preotului din sat și l-am lăsat acolo, de unde l-au dat românii. În pivniță noi nu l-am închis. Eu am plecat de acolo și nu știu ce s-a întâmplat cu el după aceea. Am auzit că Marinciuc și Pascari l-au dus la Prut și l-au predat românilor.

Mărturiile inculpatului Pascari

În luna iulie 1941, când mă întorceam de la șes, m-am întâlnit cu Marinciuc Ignat și Stafi Savva, care duceau un ostaș rus la Prut. Ei mi-au propus să merg și eu cu ei și mi-au spus că dacă nu-i urmez ei se vor plânge. Eu mi-am lăsat vaca și m-am dus cu ei la Prut. Acolo, noi l-am predat grănicerilor români. Ce s-a întâmplat cu acel ostaș rus după ce l-am predat românilor nu știu. Când ne deplasam spre Prut, ostașul nu ne-a rugat să-i dăm drumul. Românii nu ne-au adus mulțumiri.

Declarația martorului ... (*numele martorului a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea I.S.*)

Pe acuzatul Stafi îl cunosc, relațiile noastre sînt normale. Imediat după ocuparea satului nostru de către români, Stafi a fost numit în funcția de vice-primar. În luna iulie 1941 grănicerii români s-au angajat într-o acțiune de căutare a unui ostaș roșu, dar nu l-au găsit. L-au găsit însă Marinciuc Ignat și Stafi Savva, fiul lui Stafi Ivan. Ei s-au apropiat de ostașul roșu care stătea culcat fiindcă era bolnav, au luat de la el două grenade și l-au dus la Prut, unde românii au trimis o luntre, în care Stafi Savva l-a împins, deoarece ostașul roșu se încăpățâna, și l-au expediat pe malul opus al râului, unde se aflau grănicerii români. Ce au făcut cu el românii nu știu.

Replica acuzatului Stafi I.Z.: eu n-am fost primar, eu am fost delegat din partea satului!

Replica acuzatului Pascari Ș.S.: martorul spune adevărul!

Depoziția martorului ... (*numele martorului a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea I.S.*)

Pe Stafi I.Z. și Pascari Ș.S. îi cunosc, relațiile noastre sînt normale. În luna iunie 1941, în timpul retragerii armatei roșii de la Prut, un ostaș roșu bolnav a rămas de unitatea sa. Marinciuc este acela care l-a văzut pe acel ostaș care se ascundea într-un tufăriș, s-a apropiat de el, l-a înșfăcat și i-a luat cele două grenade, și împreună cu Stafi Savva, fiul lui Stafi I.Z., l-au dus la Prut și l-au predat grănicerilor români. Ce s-a întâmplat după aceea cu ostașul roșu nu știu.

Președintele a declarat ancheta judiciară încheiată și le-a oferit inculpaților ultimul cuvânt.

Ultimele cuvinte rostite la proces de acuzatul Stafi Ivan Zaharovici: judecătorii să mă judece după cum ei cred de cuviință.

Ultimele cuvinte rostite de acuzatul Pascari Stepan: îi rog pe judecători să nu mă pedepsească aspru.

La ora 11 și 30 de minute Tribunalul Militar a părăsit sala în care s-a desfășurat procesul pentru a se consulta asupra sentinței.

La ora 11 și 50 de minute Tribunalul Militar a revenit în sala de judecată pentru a pronunța sentința. Președintele a pronunțat sentința și a explicat esența ei condamnaților, precum și modul în care ea poate fi contestată.

La ora 11 și 55 de minute președintele a închis ședința judiciară.

Președintele T.M. – Semnătura

Secretara – Semnătura

Sentință

În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste

Azi, 25 ianuarie 1946, Tribunalul Militar de pe lângă trupele subordonate Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne (N.K.V.D.) al RSSM, alcătuit din președintele maiorul de justiție Ziuzin, membrii Malpadze și Tcabiadze și secretara Karpova, întrunit în ședință închisă, fără participarea acuzării și apărării, a examinat temeiul acuzării cetățenilor Stafi Ivan Zaharovici (născut în anul 1880 în satul Pogănești, înainte de arestare locuitor al satului Pogănești, provine dintr-o familie de țărani chiaburi, de naționalitate moldovean, cetățean al URSS, căsătorit, analfabet, fără de partid, fără antecedente penale) și Pascaru Stepan Savvovici (născut în anul 1906 în satul Pogănești, înainte de arestare a locuit în satul Pogănești raionul Bujor județul Chișinău RSSM, căsătorit, provine dintr-o familie de țărani înstăriți, de naționalitate moldovean, cetățean al URSS, puțin instruit, fără de partid și fără antecedente penale) – ambii fiind învinuiți de săvârșirea unei crime prevăzută și pedepsită de articolul 54-1A din Codul Penal al RSS Ucrainene.

Tribunalul Militar a constatat: inculpații Stafi Ivan Zaharovici și Pascaru Stepan Savvovici, în primele zile ale lunii iulie 1941, în timpul retragerii unităților armatei roșii din raionul Bujor, au reținut în satul Pogănești un ostaș roșu și l-au predat pazei grănicerești române.

Declarându-i vinovați de săvârșirea faptei prevăzută și pedepsită de articolul 54-1A din Codul Penal al RSS Ucrainene, Tribunalul Militar îi condamnă pe Stafi Ivan Zaharovici și Pascaru Stepan Savvovici la câte 10(zece) ani privațiune de libertate și 5 ani interdicție de drepturi politice pentru fiecare, cu confiscarea averii lor personale.

Termenul ispășirii pedepsei pentru Stafi I.Z. se calculează începând cu data de 4.11.1945, iar pentru Pascaru S.S. începând cu data de 12.11.1945.

Sentița poate fi contestată în termen de 5 zile la Tribunalul Militar de pe lângă Districtul Militar Ucrainean.

Președintele – Semnătura

Membrii – Semnătura

* * *

Recipisă despre păstrarea averii (23.11.1945)

Eu, președintele consiliului sătesc al satului Pogănești, raionul Bujor **Suru Gheorghe Mihailovici** iau în păstrare bunurile aparținând arestatului Stafi Ivan Zaharovici. Conform cu sechestrul.

Președintele Consiliului sătesc – semnătura

Adeverință (23.11.1945)

Prin prezenta, consiliul satului Pogănești adeverește că cetățeanul Stafi Ivan Zaharovici într-adevăr este proprietarul unei gospodării de tip chiaburesc, că în timpul ocupației românești a activat în calitate de delegat din partea primăriei Cioara, că el a fost membru al Partidului Liberal din România, că în perioada în care a deținut funcția de delegat și-a bătut joc de populația satului și a trădat pe activiștii sovietici din sat.

Președintele consiliului – **Suru Gheorghe** (Semnătura)

Secretarul consiliului – **Beico** (Semnătura)

Condamnat la muncă silnică și privat de drepturi civile

Tribunalul Militar de pe lângă trupele subordonate Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne (N.K.V.D) al RSSM. 26 ianuarie 1946, or. Chișinău.

Pentru președintele Comitetului Executiv al Consiliului deputaților poporului al raionului Bujor.

Prin sentița pronunțată la 25.01.1946 de Tribunalul Militar de pe lângă trupele subordonate Comisariatului Poporului al facerilor Interne al RSSM, cetățeanul Stafi Ivan Zaharovici, născut în anul 1880 în satul Pogănești raionul Bujor, a fost condamnat la 10(zece) ani muncă silnică și privat de drepturi politice pe 5 ani.

Vă informăm pentru a-l include în lista persoanelor private de dreptul de vot.

Președintele Tribunalului Militar de pe lângă trupele subordonate N.K.V.D.-ului din RSSM locotenent-colonelul Kosmacoiv.

Concluzie (26 aprilie 1955, or. Chișinău)

Eu, colaboratorul Ministerului Afacerilor Interne al R.S.S.M. ... (*numele colaboratorului a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea I.S.*), studiind dosarul de arhivă nr. 17704 al condamnaților Stafi Ivan Zaharovici (arestat la 4.11.1945, condamnat la 25.01.1946, locul în care își ispășește pedeapsa este «Озерлаг М.В.Д. С.С.С.Р.»), Marinciuc Ignat Procopievici (arestat la 4.11.1945, condamnat la 5.04.1946, locul în care își ispășește pedeapsa este «Карлаг М.В.Д. СССР») și Pascaru Stepan Savvovici (arestat la 12.11.1945, condamnat la 25.01.1946, care își ispășește pedeapsa în «Норильский И.Т.Л. М.В.Д. С.С.С.Р.»), am constatat: pe data de 8.03.1946 Tribunalul Militar al trupelor subordonate Comisariatului Poporului Afacerilor Interne(N.K.V.D.) de pe lângă Districtul Militar Ucrainean a examinat recursurile făcute de condamnații Stafi Ion Zaharovici și Pascaru Ștefan Savvovici în vederea verificării legalității și temeiniciei hotărârii din 25.01.1946 și a respins recursurile lor și a lăsat în vigoare hotărârea tribunalului; am mai constatat: vinovăția condamnaților Stafi Ivan Zaharovici, Pascaru Ștefan Savvovici și Marinciuc Ignat Procopievici este dovedită de documentele dosarului(depozițiile martorilo acuzării, declarațiile condamnaților, recursurile respinse de către Tribunalul Militar al N.K.V.D.); cei trei deținuți sînt condamnați, în baza art. 54-1«A» din Codul Penal al R.S.S. Ucrainene, la câte zece ani de muncă silită pentru fiecare în lagăre de corecție prin muncă, cu îngrădiri în drepturi civile pe un termen de 5 ani de la data ispășirii pedepsei; vinovăția lor constând în aceea că în luna iunie 1941 ei au prins, au dezarmat și au predat autorităților militare române un ostaș roșu(«красноармеец») rămas de unitatea sa în timpul retragerii armatei roșii de la Prut. Soarta de mai departe a ostașului roșu nu este cunoscută.

În baza celor expuse, am ajuns la concluzia: sentințele pronunțate de Tribunalul Militar al trupelor subordonate Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne(N.K.V.D.) la 25.01.1946 și la 5.04.1946 nu trebuie schimbate.

Colaborator al Ministerului Afacerilor Interne al R.S.S.M. ... (*numele colaboratorului a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea I.S.*).

“De acord.” Procuror adjunct al R.S.S.M. pentru cazuri speciale, consilier juridic inferior» ... (numele procurorului a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea I.S.).

Справка 37

Зона /е/ Гогоанешты гр. н.у. В.модри Швану
Загоравиду в.модри ан дейем в.модри
илией кулоуке жозмеш.во

Во время изучения работы делегации
в пригороде село Гогоанешты, сосиотл г.модри
интервалной партии.

В.модри работа делегации пригороде
В.модри издывался над населением и водоводом
в.модри ан.модри ан.модри ан.модри ан.

Пред% Оуру (Оуру)
секрет (Оуру, Оуру)

Расписка

Сохранены и инвентаризованы
в председателе ср. ср. Гогоанешты
Бунарской района Оуру
Телороний инвентаризованы, беру под сохра-
ну инвентаризованы архивов
ного Стандря и в.модри ан.модри ан.модри ан.

Согласно Описи инвентаризованы

Председатель ср. Оуру
23/11/45 г.

41

34

Протокол допроса.

От 13 ноября 1946 года.

Д. Жигальнича Ющорского по фамилии мещ. капитан
Ворообеев, его жена докторша задержанного:

Евгений Иван Захарович, 1880 года
рождения, уроженца и жительс. е. Погощенский
Ющорского р-на, Финляндского края мещ.
из Крестьян-Кулаков по национальности
Молдавца, состоял в чинах кавказской-цар-
ской и Либиральной партией, неграмот-
ный, женат, со слов не судит, прожива-
ет по Погощенский.

Вопрос: На каком языке вы являетесь говорить свои роди-
нские?

Ответ: Своим родным, я не умею говорить по молдаве-
нскому языку, только-только русским языком совсем-
но не владею.

Вопрос: Вы доверяете, что-то вы своим родным
переводчик переводчик Вердичуний Эрменей Сер-
геевич?

Ответ: Переводчику Вердичуний я доверяю, что-то
он переводчик мой родных.

Вопрос: Расскажите, кто ваши родители и чем
они занимаются?

Ответ: Мои родители отец - Евгений Захар Ва-
сильевич и мать - Евгения Параскева Васи-
льевна занимались ездочеством, торговлю
на Ябло Сергеевиче, отец и мать умерли
40 лет тому назад.

Вопрос: Кто из ваших близких родственников
проживают за границей?

Ответ: Из моих близких родственников за гра-
ницей брат Александр

ничей ни что не угрожает.

Вопрос: Рассеянные гет Ву занимались в 1941 г. в румынской оккупации Молдавией немецко-румынскими войсками?

Ответ: В 1941 году временной оккупации гет Ву в Молдавии я работал прикомандованным заместителем делегата села Боганешты от гет Ву прикомандован. Я выполнял обязанности делегата прикомандованного гет Ву на время румынских оккупационных властей.

Вопрос: Какие были полномочия на Васе обзиданности на делегата прикомандованного?

Ответ: Румынские оккупационные власти на меня как на делегата прикомандованного возложили следующие обязанности:

По приказу румынского правительства и командования румынских войск я должен был из села Вугориты населенные в то время немцами и оборонные предприятия, собирать продукты питания и одежду для румынских войск, а также главным образом в гет Ву во время румынских войн, а также ввиду недовольства румынским правительством, с Красными партизанами и советскими партизанами.

Вопрос: Ву вугориты возложили на Васе обязанности.

Ответ: Да, возложили румынскими властями на меня обязанности я вугориты; в первую очередь при отступлении гет Ву из села Боганешты в округе села Боганешты один из главных Красных партизан в этом округе обиданности, гет Ву в село Боганешты.

40

собой и шестеря села Боганский Марингу
Ивана Прокофьевича забрать красноар-
мейца и привезти его в тюрьму.

Вопрос: Для чего Вы взяли с собой Марингу
Иванита Прокофьевича?

Ответ: Марингу Иванита Прокофьевича я взял
с собой для того, что он владеет рус-
ским языком.

Вопрос: Где Вы встретились с Марингу Иваном
Прокофьевичем?

Ответ: Марингу Иван Прокофьевич я встретил
? в селе Боганский и расстрелял ему, что
во враге за делом скрывается один красноар-
меец, затем я ему предложил пойти со
мною поймать красноармейца и доставить
его в тюрьму. На мое предложение Ма-
рингу дал согласие и мы с ним вместе
пошли и обрели где скрывался красноар-
меец, поодиночке и обрели Марингу на речке.
Ночью я вместе с обрели красноармейца
объявил его, при этом Марингу указал
на него уже заранее, который я забрал с
собой, а красноармейца повел по истреб-
лению в тюрьму. Когда мы красноармейца
привели в тюрьму я его повел в тюрьму,
а Марингу дал приказ охранять его.

Вопрос: Сколько времени красноармеец сидел в
тюрьме в тюрьме?

Ответ: В тюрьме в тюрьме красноармеец сидел
около двух часов, затем я вместе с
Стефаном Савва Ивановичем, Марингу
Иванита Прокофьевичем и Феофаном Сте-
пановичем Саввобичем дал приказание кре-
диту 2/3 12 часов и

кармаша переграбиль. Через реку Брун
и передали его румынским войскам. По
похвально от меня принося мой еще в
обий Савва, Маринца Кичит и Поесару
Стіпан из похвала вывели Крастоармий
и направились в другую реку Брун, но
оттуда от примари мой еще еттарий
Савва из кармаша вытолкнул белый платок
повесил его на палку и пошел вперед,
за ним Крастоармий и позади Маринца
Поесару.

Вопрос: Кто того Вам еще еттарий Белый платок
тот повесил на палку?

Ответ: Белый платок мой еще еттарий на палку
повесил для того, что-бы румынские войска
их не обидели.

Вопрос: Продолжайте довести свои показания

Ответ: Когда они Крастоармий похвали в реке
Брун с румынскими еттарий вывели из
посадили Крастоармий в лодку и направили
авили его на румынскую еттарий и через
али румынскими войскам. После похвалы Кра-
стоармий Катитом румынской армии у
дали растопку и они все твое вернулись
в примари, оттуда разошлись по домам

Вопрос: Это еще целые дополните в своих
показаниях?

Ответ: Если показания больше дополните в
протокол датисом в моих слов по
ваше пере переводили датисом.

Вопрос: В Кане
Переводчик: Виль

Вопрос: Из Букурестского по форме
Катитом: Катитом

22 XI 1952
Виль
Катитом

МИНИСТЕРСТВО ВНУТРЕННИХ ДЕЛ МССР

Копия из архива
дел № 13188

84

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА СВИДЕТЕЛЯ

1945 г. Кишинев, Ноабрь мес. 17 дня. Я Нат. Бунорокко
Во МВД Молдавской ССР Кишиневского Гор. Отд. Милиция УМ МВД
капитан Порофеев сего числа допросил в качестве
свидетеля обвиняемого

который дал о себе такие сведения:

1. Фамилия, имя и отчество Маринчук Игнат Трофимович
2. Год и место рождения 1898, с. Коганешты Бунорокко р-на МССР
3. Социальное положение крестьянин
4. Имущественное положение бедняк
5. Гражданство СССР
6. Образование Малограмотный
7. Национальность Молдаван
8. Семейное положение неженат
9. Категория воинского учета в отс. учету. Профессия уработавший
11. Место службы, должность или род занятий в своем селе как хозяин
12. Сведения о судимости и нахождении под следствием не судим
13. Партийная принадлежность бессоциалистич.
14. Состоит ли в профсоюзе —
15. Точный адрес село Коганешты, Бунорокко района МССР
16. Паспорт выдан не имеет серия — № —

Будучи предупрежден об ответственности за ложное показание по ст. ст. 89—90 УК, по существу дела
оказал:

Вопрос: В представлении Вам обвинении по
ст. 54-1 и 2 УК УССР, признаете себя
виновным в том?

Ответ: В представлении мне обвинении по ст. 54-1 и 2
виновным себя признаю полностью. Я
действительно в первые дни войны с
односельчанами дежуром и интерном
Старши Иваном Захаревичем, Старши

Подпись

Савва Ушаковича

В образ за всеки Погошецкий полицаи отетали
от гасен краивоариеца, обезоружили его зат
доставили в кривари, посадили в лодка и я
в течение двух часов охраня, после чего я сав
со Стадт Савва и ^{Ушо}
краивоариеца вывели из лодка и повели по
направлению реки Прут, где передала его руски
воисни, когда ми отходили от кривари От
Савва из кармана вынулца белый платок пове
его на пайку и шел впереди, за ним краивоар
а я и Паскарь следов. Позвели краивоариеца
реке Прут. Стада Савва в руски ешорон
вызвал лодку, краивоариеца посадили в лодку,
переправили на руски ешорон и передала
руски воисни, при этом получили от комис
талия равниелю и вернулись в село Погошецкий
Больше по делу показать негде намогу
Протокол записан в лист слов правилия, ми
запечатан в том и расшествовало.

Директор Нар. Бундескомиссия

капитан

Дорожников

Верно: ^{капитан} ^{Дорожников}
Савва Ушаковича

Копия из
архива след. деп. № 3182

Протокол очной ставки

от 24 Ноября 1945 года

Я, начальник Бунжорского ло НКВД
СССР капитан Дородеев, все шло
произвел очную ставку между армяван-
скими Маринчук Унатом Прокопьевичем
и Стадарт Иваном Захаровичем через
переводчика Ситмана Арона Моисеевича,
последний об ответственности за правли-
мость перевода с молдавского на русский
язык по ст. 29 УК СССР предупрежден.

Вопрос к арестованному Маринчук У.?
Вы знаете судящего против Вас
гражданина Стадарт Ивана Захаровича?

Ответ
Да - судящего против меня Стадарт
Ивана Захаровича я знаю хорошо как,
односельский, вместе отнынешней
между нами нирялись, в море мы не были.

Вопрос к арестованному Стадарт И.З.
Правильно ли показывает Маринчук?

Ответ
Да судящий против меня гражданин
Маринчук показал правильно, давал ви-
димость мы с ним в море никогда
не были.

Вопрос к арестованному Маринчук И.
Расскажите что Вам известно о
преступной деятельности Стадарт
Ивана Захаровича в период времени
включении Молдавии?

Ответа

В первые дни войны при отступлении Красной Армии из села Погощентов в сторону села Минжар, я из посылки со мной вынул и укрываю Старику Иван Захаровича, последним приказом мне, что за всем в образе скрывается один красноармеец и здесь не предвещает мне идти к ним и забрать красноармейца. На предложение Старику в охотно согласился и мы с ним пошли к образу где скрывается красноармеец. Погощентов и образу мне Старику приказал вызывать красноармейца на русскую ямке. Я позвал его на русскую ямке, красноармеец вышел к нам, мне Старику приказал обыскать его, тут обыски у его отобрать две гренады и передать их Старику, затем мы красноармейца повели в укрепителю. Когда мы вели красноармейца по селу он сильно плакал и просил не предавать его русским. Когда мы привели его в укрепителю Старику приказал посадить его в погреб, а меня звать его охранять. Охраняя с красноармейца слышу звук гасов, затем и погребу погребен был укрепителю Старику Савва Иванович и Паскарь Степанович и сообщили мне что красноармейца приказал укрепителю отпустить русским военным, мы его вывели из погреба и повели в сторону реки Ирути.

Когда мы ²стали отходить от ~~иринского~~
Отагит Савва из карсана ~~ветваниц~~
белый платок повесил его на палку
и шел впереди, за ним красноармеец,
а я и Паскарь Отманов позади, пог-
вели красноармейца к реке Трют, Ота-
гит вызвал @ румынской Ошорони
лодку, посадили красноармейца в
лодку и переправили на румынскую
Ошорони, затем мы от капитана
получили расширку и вернулись в
село Поташешть, одежи расширку
иринско и разошлись по домам.

Вопрос к арестованному Отагит Ч.З.
Вы подтверждаете показания Марин-
цы Уманца Прокофьевца?

Ответ
Да. показания арестованной Маринцы
Уманца Прокофьевца я полностью
подтверждаю. Действительно я
являлся иринарем села Поташешть, в
перие дни войны при отступлении
частей Красной Армии из нашего
села в обрыв за село отстал один
красноармеец и там стал сиривател,
об этом я узнал и решил его задержать
и передать его румынским войскам,
для задержания красноармейца я велел
всем жителям села Поташешть Маринцу
Уманца Прокофьевца, чтобы как он
владеет румынским языком. Когда мы
с Маринцей поехали в обрыв я отдал
Маринцу вместе красноармейца и себе.

Когда красноармеец вышел из объёма
Марингун его обвинял, иргел он чинил
изъял две единицы, катарми в безе аиде.
Затем им красноармееца повели по
солу в иргинашо, иез по солу красн
армеец снесил бланка и иргел. Нам
что бы им его не предавали румынск
но не смотря на это им его иргел
в иргинашо я посади его в погва
и Марингун заставил охранять его
Затем в иргинашо вывез своего сест
Отарот Савву и Таскаж Отманя С
Вовня и сназал им красноармееца иер
уравить через реку Крота и передать его
румынским войскам, на это слов сын
Савва и Таскаж Отманя охотно согла
сьмисе взяли из погва красноармееца
и переправили через реку Крота, передали
красноармееца румынским войскам и
вернулись обратно, иргел они от
капитана иргелели мне равносему о
одале красноармеецу.

Вопрос Карестовашскому

Марингун И. П.

Что еще не знает доисследить

Ответ

Доисследить больше ничего не могу
Кротоиме сегом ставим запись с
нашим слов правильно, нам через
переводника зачитано / Марингун / сего
переводник / Катман /

Осму / сегом / производим

Верно: Оперное / сегом / производим / сегом /

Протокол Допроса

25

Допрос начался 15 час. 10 мин. Окончен в 16 час 15 мин.
1945 года Ноябрь месяц 29 дня. Я маг.
Бунтюркин по НКВД капитан Варфеев
допросил в качестве обвиняемого

Старик

Иван Захарович

1880 г. рождения

Уроженца с. Погошино, Бунтюрский район

Местожительства с. Погошино Бунтюр-
ский район МССР, молдован, 2-й СССР
Зав. мест. Национал-царанинской и
медерацонной партий, неграмотен,
паспорта не имеет, но приходящими
из крестьян кулаков, работал в стал.
светлом хозяйстве, не судим, наряд
не имеет, имеет 2 чета, в краеш.
Армии не служил, с Богом и др. кр.
армией не служил.

Вопрос

В предъявленном Вам обвинении по
ст. 54.1 и 9 УК УССР упоминается сев.
вшивки в этом?

Ответ

В предъявленном мне обвинении по
ст. 54.1 и 9 УК УССР вшивками упоминается
сев. малярия. Я действительно
являлся депутатом прикоманд. сев. Погошино,
в момент прихода румыно-нацистской власти
в Бунтюрский район, я совещался с
односельчанами Марингуш Уманом
Трофимовичем, Пасхаль Оттавио
Саввовичем и двоим сестрами Оттавио
Савво Умановичем в связи со сном
Погошино, полиция сирвавилась

красноармейца, посадив его в подвал
прикарт, затем в столовую ели Отара
Савва, Пасекар Отшаму и Маршану
Ушану дал приказание унасашию
красноармейца перебраться через реку Трур
и передать его румынским военным.

Первым делом меня получил от меня
разрешение, красноармейца вывести
из подвала и направиться по направлению
реки Трур. Таким образом я передаю
красноармейца румынским военным
то это румыны с красноармейцем
сделали для меня неизвестно.

Больше по Дамосу Делу показав
Никола Немосу.

Протокол с моим слов записан
уравновешен, мне через переводчика
Ушману Вроня Мосеевну зачитан
в уши и расписывается. /Неизвестно/

Теренгуш /Ушман/

Доурсен. Дел. Сунофскис Ро елел
Каштан /Дорогеев/

Верно: Оперуположенней 166 Ушман
Литовская /Ушман/

Копия из архивного
дела № 13188

МИНИСТЕРСТВО ВНУТРЕННИХ ДЕЛ МССР

83

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА СВИДЕТЕЛЯ

1945 г. Б. Кашиновский Нижне мес. 29 дня. Я Ниж. Бунарский №

МВД Молдавской ССР Бншиневского Гор. Отд. Милиции УМ МВД
капитан Дорожнев сего числа допросил в качестве
свидетеля обвиняемого

который дал о себе такие сведения:

1. Фамилия, имя и отчество Таскарь Степана Саввовича
2. Год и место рождения 1906 года рождения, с. Погошицы Бунарский р-он
3. Социальное положение крестьянин
4. Имущественное положение кулак
5. Гражданство СССР
6. Образование Начальное
7. Национальность Молдаван
8. Семейное положение женат
9. Категория воинского учета обязан
10. Профессия работник
11. Место службы, должность или род занятий в связи с войной безработный
12. Сведения о судимости и нахождении под следствием нет
13. Партийная принадлежность безпартийный
14. Состоит ли в профсоюзе нет
15. Точный адрес с. Погошицы Бунарский р-он МССР
16. Паспорт выдан нет серия №

Будучи предупрежден об ответственности за ложное показание по ст. ст. 89-90 УК, по существу дела

показал:
Вопрос:
В предъявленном Вам обвинении по ст. 54-1 УК
УК УССР признаете себя виновным в этом?

Ответ:
В предъявленном мне обвинении по ст. 54-1 УК
УССР виновным себя признаю полностью. Я
действительно в момент прихода немецко-фашистских
войск в Бунарский район, совместно с другими
солдатами Отряда Ушаки Захаровичем,

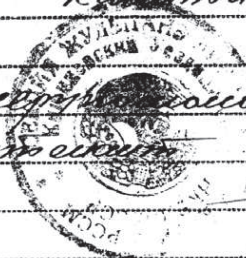
Подпись

Старта Савва Иванович и Мартини Уристан
Протоколием в образе за село Погощенть
койном оставил от частей Красной Армии -
красноармейца, которого обвинили, забили все
вместе повели их к реке Треть для передачи ру-
мыским военным. Когда их вели красноармейца
к реке Треть Старта Савва из кармана вынул
белый платок повесил его на палку и шел вперед
когда их вели красноармейца к реке Треть
Старта Савва с русской стороны вызвал людей
и их переправили красноармейца на русский
сторону и передали его русским военным,
затем от казначейки получили расписку и
вернулись в крестовое село Погощенть

Больше на Треть показать ничего нельзя.
Протокол записан с слов слов правитель-
ства иристан в том и расписывается

Доирган: Мал. Бундараев Ро ив
Казначей / Дорореев /

Верно: Оперуполномоченный омер бб Уго ив
Лестовский Иристан

ПРИГОВОР

ИМЕНЕМ СОЮЗА СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК

1960 года, Января 25 дня, Военный Трибунал войск НКВД Молдавской ССР, г. Кишиневе, за

Председательствующий: Майора Кешуты Розина

Членов: Малайязе и Кабуладзе

При секретаре: Карповой

участия обвинения и защиты.

рассмотрел дело по обвинению: 1. Ситаски Ивана Захаровича, 1930 года рождения, уроженца и житель с. Горанешты, Буцареского района, Кишиневской уезды, Молдавской ССР, пролетарского дела из Клевтичи-Кумары, Молдавана, Ч-на СССР, Семейного, Иностранного, Вестаритского, Ранее Незудного и

2. Даскарь Светлана Савковича, 1906 года рождения, уроженца и житель с. Горанешты, Буцареского района, Молдавской ССР, пролетарского дела из Клевтичи-Кумары, Молдавана, Ч-на СССР, Семейного, Иностранного, Вестаритского, Ранее Незудного - обвиняемых в преступлении предусмотренном ст. 54-1а чк 1 УССР.

Установлено: Друзьями Ситаски Ивана и Даскарь Светлана, в период Зимы 1944-1945 года в составе отряда частей Красной Армии из Буцареского района задержаны одного Краеополченца с. Горанешты и сдал его Клевтичской Иностранной Страны Силы Краеополченца Краеополченца по адресу Ивана Ситаски и Даскарь Светлана, Клевтичской.

Друзьями Именными Ситаски и Даскарь - в преступлении предусмотренном ст. 54-1а чк 1 и 2 УССР и Иностранной ст. 54-1а чк 1 УССР

Именными: Ситаски Ивана Захаровича и Даскарь Светлана Савковича на основании ст. 54-1а чк 1 УССР подтверждено Именными в составе в отряде в ИИИ сроком на 10 лет в (10) лет камерного, с предоставлением политических прав сроком

На Ваше (С) имя и С Кенгушкам белом море им
и пригласения им пригласения.

Стороной с 4/11 1953г., Паскис е 12/11 1953г.

6 5 жевкии Стор. в Вит конск меза Уранныго Округа

Ижевск-губернские органы

Имени: Абрам
Иванов

Tinca/Ecaterina Ionescu-Stafi
(4.12.1903-23.02.1984)

Savin Stafi
(1903-28.11.1949)

Familia Stafi la începutul anilor '50 ai secolului XX.

Rândul I: Tinca/Ecaterina Stafi, cei doi fii minori ai ei (Petrică și Ionel), nepoțelul Victoraș și nepoțica Liusika; rândul II: fiica ei Anișoara, cei doi feciori căsătoriți ai ei (Simion și Mitică), cele două nurori ale ei (Ida și Alexandra) și nepoțica ei Maricica.

b. Colecție de copii după documente inedite din dosarul judiciar al lui Stafi Savin Ion

* * *

Chestionarul arestului

1.	Numele, prenumele, numele după tată	Stafi Savva Ivanovici
2.	Locul și anul așterii	1903, satul Pogănești, raionul Bujor, județul Chișinău, RSSM
3.	Domiciliul permanent înainte de arestare	Tot acolo
4.	Profesiunea, specialitatea	Nu are
5.	Ultimul loc de lucru înainte de arestare	În gospodăria sa agricolă individuală
6.	Naționalitatea	Moldovean
7.	Cetățenia	URSS
8.	Apartenența la partid	
9.	Studii	4 clase ale școlii satești
10.	Trecutul social și politic	
11.	Antecedente penale	Nu are
12.	Participare la războiul pentru apărarea Patriei	Și-a făcut serviciul militar în Armata Sovietică într-o unitate din spatele frontului
13.	S-a aflat sau nu în teritoriul ocupat de inamic – când, unde, ce a făcut.	Din anul 1941 până în a. 1944 a locuit în s. Pogănești, s-a ocupat cu agricultura.

14. Componența familiei		
Gradul de rudenie	Numele, prenumele, numele după tată, locul și anul nașterii.	Domiciliul, ocupația, funcția.
Tatăl	Stafi Ivan Zaharovici	A fost arestat de organele MAI al RSSM, conform art. 54 – 1A din Codul Penal al RSSM.
Mama	Nu este / nu are	
Soția	Stafi Ecaterina Ivanovna	s. Pogănești, lucrează în gospodăria proprie.
Copii: Simion Dumitru Ana Ivan Petru	a.n. 1923 a.n. 1925 a.n. 1932 a.n. 1939 a.n. 1945	Din anul 1940 lucrează la o uzină din or. Celiabinsk Satul Pogănești, lucrează în agricultură
Surori Frați	Nu are Nu are	
15.	Când a fost arestat	27 august 1946
16.	Pe ce bază a fost arestat	Hotărârea de arestare din 20 august 1946 a Ministerului Afacerilor Interne

Chestionarul a fost completat de împuternicitul operativ superior locotenent major – Semnătura

* * *

Sechestru

Anul 1946, luna august, ziua a 26-a.

Eu, împuternicitul operativ al Secției raionale Bujor a Ministerului Afacerilor Interne al RSSM locotenentul **Cernopiskii** am sechestrat averea arestatului Stafi Savva Ivanovici, în prezența martorilor președintele consiliului sătesc **Bordian Ivan Zaharovici** și a executorului sătesc **Butuc Mihail Nicolaevici**.

Nr. de ord.	Denumirea lucrurilor	Cantitatea	Note
2	Casă cu acoperiș de stuf	1	Veche
3	Hambar cu acoperiș de stuf	1	Veche
4	Vacă	1	
5	Vișel	1	
6	Gâște	2	
7	Mese de lemn simple	4	Vechi
8	Scaune de Viena	3	Vechi
9	Lână de oaie	4 kg	
10	Perne de puf	3	Vechi
11	Covoare de lână	2	Uzate
12	Presuri de lână	6	Uzate
13	Plapumă de lână, culoare roșie închisă	1	Uzată
14	Plapumă de vară culoare sură	1	Uzată
15	Șaluri, culoare neagră	1	Uzat
16	Draperii de tul	4	Uzate
17	Draperii albe	4	Uzate
18	Prosoape	2	Folosite
19	Broboadă de lână de culoare neagră	1	Folosită
20	Rochie de culoare roșie	1	Folosită
21	Cearșafuri albe	1	Uzat
22	Mașină de tocat carne	1	Veche
23	Ceas – deșteptător de masă	1	Vechi
24	Butoaie de lemn 35 de căldări	2	Vechi
25	Căldări emailate	1	Veche
26	Albie de tablă	1	Veche
27	Ceaun pentru prepararea mămăligii	1	Vechi
28	Ceaun mare	1	Vechi
29	Ulcioare de lut	2	Vechi
30	Căni de metal	2	Vechi
31	Ceainice de porțelan	2	Vechi
32	Farfurii de porțelan	2	Vechi
33	Linguri de lemn	12	Vechi
34	Manta de culoare sură	1	Uzată
35	Rochie de dame	1	Uzată
36	Rochie de culoare verde	1	Uzată
37	Pantaloni de lână	1	Uzați
38	Cârlani	1	
39	Bocanci de cauciuc	1	Vechi
	Semințe de floarea soarelui	60 kg	

* * *

**Recipisă / chitanță de primire în păstrare a bunurilor sechestrate
26.08.1946**

Eu, **Bordian Ivan Zaharovici**, președintele consiliului sătesc Pogănești, raionul Bujor, prin prezenta confirm că iau în primire spre păstrare bunurile arestatului Stafi Savva Ivanovici conform cu sechestrul.

Recipisa este semnată de Bordianu Ivan Zaharovici.

Recipisa este controlată de împuternicitul operativ al raionului Bujor **Cernopiskii**.

* * *

RSSM

Comisariatul Poporului al Afacerilor Interne

Procesul – verbal al audierii martorului

Audierea a început la ora 14: 05

Audierea s-a încheiat la ora 16 : 25

Anul 1946, luna aprilie, ziua 1

Eu, șeful secției raionale Bujor a Ministerului Afacerilor Interne al RSSM căpitanul Dorofeev, am audiat în calitate de martor pe locuitorul satului Pogănești ... (*numele martorului a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.*).

Audiatul a fost avertizat, conform art. 89 din Codul Penal al RSS Ucrainene, privind responsabilitatea pe care o poartă pentru depunerea unor depoziții false.

Întrebare : În ce limbă doriți să faceți depoziții?

Răspuns: Doresc să-mi depun mărturiile în limba moldovenească, fiindcă posed limba rusă nesatisfăcător.

Întrebare: Încredințați traducerea mărturiilor dumneavoastră din limba moldovenească în limba rusă interpretului Ghitman Aron Moiseevici?

Răspuns: Da, încredințez traducerea mărturiilor mele interpretului Ghitman Aron Monseevici.

Întrebare: Îl cunoașteți pe locuitorul satului Pogănești Stafi Savva Ivanovici, ce legătură aveți cu el?

Răspuns: Pe Stafi Savva Ivanovici îl cunosc bine ca consătean, raporturile dintre noi sînt normale, nu ne-am certat.

Întrebare: Povestiți cu ce s-a ocupat Stafi Savva în perioada anilor 1941-1944, ce fel de gospodărie are el?

Răspuns: Între anii 1941- 1944, Stafi Savva s-a ocupat cu cultivarea pămîntului, are o gospodărie chiabureasă / de chiabur, averea lui se compune din 18 ha. de pămînt cultivabil, două vaci, o pereche de boi și o mare cantitate de vite cornute mici. La lucrarea solului folosea forță de muncă salariată compusă din două / trei persoane. În afară de aceasta, Stafi era membru și activist al Partidului Liberal , a lucrat în calitate de delegat agrar.

Întrebare: Ce știți despre părinții lui Savva Ivanovici, ce îndeletnicire aveau în perioada ocupației temporare a Moldovei?

Răspuns: Tatăl lui, Savva, Stafi Ivan Zaharovici, provine dintr-un mediu de țărani foarte înstăriți. În perioada ocupației vremelnice a activat în calitate de delegat agrar din partea primăriei Cioara. Ca delegat agrar, Stafi avea legături strânse cu șeful postului de jandarmi Burghelea, cu care colecta produse alimentare pentru jandarmeria română, participa la arestarea persoanelor suspectate. La sfârșitul anului 1945, Stafi Ivan Zaharovici a fost arestat și judecat.

Întrebare: Ca delegat agrar al primăriei, ce obligațiuni avea Stafi Savva?

Răspuns: În calitate de delegat agrar al primăriei, Stafi Savva colecta produse alimentare pentru jandarmeria română și întreținea legături trainice cu Burghelea, șeful postului de jandarmi din localitate.

Întrebare: În ce a constatat legătura lui Stafi Savva cu șeful postului de jandarmi?

Răspuns: Eu personal am văzut de mai multe ori cum șeful postului de jandarmi intra în casa lui Stafi, unde se dedau beției; și Stafi deseori intra în casa șefului de post.

Întrebare: Povestiți despre activitatea desfășurată de Stafi Savva Ivanovici în perioada ocupării vremelnice a Moldovei de către ocupanții germano-români!

Răspuns: Pe data de 5 sau 6 iulie 1941, în timpul retragerii unităților armatei roșii din satul Pogănești, un ostaș roșu a rămas de unitatea sa militară și s-a ascuns într-o râpă nu departe de satul Pogănești. Nu cunosc numele ostașului roșu ascuns în râpă. Ostașul roșu a fost găsit / localizat de locuitorul satului Pogănești Marinciuc Ignat Procopievici. Acesta l-a dezarmat și l-a dus la primăria satului Pogănești, unde mai apoi s-a adunat multă lume, inclusiv și eu. Stafi Savva a chemat ostașul și a vorbit ceva cu el, apoi i-a che-

mat pe Marinciuc Ignat și Pascaru Stepan și împreună cu ei l-au scos pe ostaș din primărie și l-au condus spre Prut pentru a-l preda grănicerilor români. Când au ajuns la Prut, Stafi a cerut de la militarii români o luntre pentru a-l expedia pe prizonier pe malul opus al Prutului. Forțându-l să urce în luntre, Stafi a trecut / traversat râul și l-a predat unui căpitan român, apoi tustrei s-au întors înapoi în satul Pogănești, dar nu știu ce au făcut militarii români cu ostașul roșu.

Întrebare: Cum ați aflat că ostașul roșu a fost predat de Stafi?

Răspuns: Repet, atunci când Stafi împreună cu Marinciuc și Pascaru scoteau ostașul roșu din primărie eu personal mă aflam în primărie și urmăream evenimentul.

Întrebare: Ce știți despre serviciul militar al lui Stafi Savva ? A făcut militărie în armata roșie, a participat la lupte ?

Răspuns: Stafi Savva a făcut armată în Uniunea Sovietică din anul 1944 până în anul 1945, în unități militare din spatele frontului, la lupte nu a participat, nu are decorații.

Întrebare: Cine poate confirma depozițiile dumneavoastră?

Răspuns: Depozițiile mele pot să le confirme locuitorii satului Pogănești...

(numele locuitorilor respectivi au fost omiși din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.).

Întrebare: Ce mai doriți să completați la audierea de față?

Răspuns: Mărturiile mele nu mai am cu ce să le completez.

Procesul - verbal este scris conform cu spusele mele, mi-a fost citit prin intermediul interpretului.

Notă: semnătura audiatului a fost omisă din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.).

Semnătura traducătorului Ghitman

A audiat: șeful secției raionale Bujor a Ministerului Afacerilor Interne al RSSM căpitanul Dorofeev – semnătura.

R.S.S.M .

Comisariatul Poporului al Afacerilor Interne

Procesul - verbal al audierii martorului

Audierea a început la ora 9 și 30 de minute.

Audierea s-a încheiat la ora 13 și 10 minute.

Anul 1946, luna aprilie, ziua 1.

Eu, șeful secției raionale Bujor a Ministerului Afacerilor Interne al RSSM căpitanul Dorofeev, am audiat în calitate de martor pe locuitorul satului Pogănești **Nucaru Silvestru Vasilievici**.

Audiatul a fost avertizat, conform art. 89 din Codul Penal al RSS Ucrainene, privind responsabilitatea pe care o poartă pentru depunerea unor depoziții false.

Întrebare: În ce limbă doriți să depuneți mărturii?

Răspuns: Doresc să fac depoziții în limba rusă, deoarece posed bine această limbă.

Întrebare : Îl cunoașteți pe locuitorul satului Pogănești Stafi Savva Ivanovici și ce raporturi reciproce există între dumneavoastră?

Răspuns: Pe Stafi Savva Ivanovici îl cunosc bine, ca consătean, raporturile noastre sînt normale, nu ne-am certat.

Întrebare: Povestiți cu ce s-a ocupat Stafi Savva Ivanovici în perioada dintre anii 1941 – 1944!

Răspuns: Între anii 1941 – 1944 Stafi Savva Ivanovici s-a ocupat cu agricultura, a avut 18 ha de pământ agricol, o pereche de cai, două vaci și vite cornute mici; la cultivarea pământului utiliza o forță de muncă sezonieră compusă din 2 – 3 oameni; a fost membru al partidului Liberal.

Întrebare: Povestiți ce știți despre activitatea desfășurată de Stafi Savva Ivanovici în perioada anilor 1941 – 1944!

Răspuns: Despre activitatea lui Stafi Savva Ivanovici din această perioadă știu următoarele. La începutul lunii iulie 1941, în timpul retragerii unităților armatei roșii din satul Pogănești, un ostaș roșu rămas de unitatea sa militară s-a ascuns într-o râpă de lângă satul Pogănești. Despre acel ostaș roșu ascuns au aflat locuitorii satului Pogănești Stafi Ivan Zaharovici, tatăl lui Stafi Savva Ivanovici și Marinciuc Ignat Procopievici. Cei doi s-au apropiat de râpa în care se ascundea ostașul roșu. Marinciuc l-a chemat în limba rusă, tot el l-a percheziționat și a luat cu forța de la el două grenade de mână, apoi l-au adus pe ostașul roșu la primărie. Stafi Ivan Zaharovici l-a închis în pivniță, iar pe Marinciuc

l-au obligat să-l păzească. După o anumită vreme, Stafi Savva Ivanovici, Pascaru Stepan Savvovici și Marinciuc Ignat Procopievici l-au scos din pivniță și l-au dus la primărie. Stafi Savva Ivanovici și-a agățat basmaua albă de capătul unui băț, l-a scos din primărie și l-a dus la Prut pentru a-l preda armatei române.

Întrebare: Precizați cine anume l-a escortat pe ostașul roșu din primărie spre râul Prut pentru a-l preda armatei române!

Răspuns: L-au escortat următoarele persoane: Stafi Savva, Pascaru Stepan și Marinciuc Ignat.

Întrebare: Continuați mărturiile!

Răspuns: Când îl duceau pe ostașul roșu la Prut, Stafi Savva mergea înaintea tuturor, după el mergea ostașul roșu iar după acesta mergeau Pascaru și Marinciuc. Când ostașul roșu a fost scos din primărie, el a început să plângă și să-l roage pe Stafi Savva să nu-l predea armatei române. Cu toate acestea, Stafi Savva l-a dus la Prut, l-a așezat/ îmbarcat într-o luntre și l-a expediat pe malul românesc, unde l-a predat unui căpitan, de la care a primit o recipisă de predare, apoi toți trei s-au întors în satul Pogănești. Ce au făcut românii cu ostașul roșu nu știu.

Întrebare: Ce știți despre serviciul militar a lui Stafi Savva Ivanovici? A militat în armata roșie, a participat la lupte, are decorații?

Răspuns: Din anul 1944 până în anul 1945, Stafi Savva Ivanovici a făcut armata în rândurile armatei roșii, în unități din spatele frontului, la lupte nu a participat, nu a fost rănit și nici nu are decorații militare.

Întrebare: Cine mai poate să confirme mărturiile dvs.?

Răspuns: Mărturiile mele le pot confirma următorii locuitori ai satului Pogănești: *(numele locuitorilor respectivi au fost omiși din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținătoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.).*

Întrebare: Ce mai doriți să completați la audierea de față?

Răspuns: La mărturiile mele nu mai am ce adăuga.

Procesul - verbal este scris conform cu spusele mele, este citit de mine și semnat de mine.

Notă: semnătura audiatului a fost omisă din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținătoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la infor-

mație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.

A audiat: șeful secției raionale Bujor a Ministerului Afacerilor Interne al RSSM căpitanul Dorofeev – semnătura.

* * *

Procesul - verbal al interogatorului arestatului (28 august 1946)

Interogatorul s-a început la ora 15.00 și s-a încheiat la ora 17.00.

Eu, împuternicitul operativ ... (*numele împuternicitului a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținătoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea I.S.*), am interogat în calitate de martor pe Stafi Savva Ivanovici născut în anul 1903, în satul Pogănești raionul Bujor județul Chișinău; de naționalitate moldovean; fără de partid; studii de 4 clase; agricultor individual; provine dintr-o familie de țărani mijlocași; țăran mijlocăș până la revoluție, țăran mijlocăș după revoluție; înainte de arestare a locuit în satul Pogănești, raionul Bujor, județul Chișinău; familia i se compune din: Stafi Ecaterina Ivanovna (soție), Stafi Simion Savvovici (fiu, a.n. 1923), Stafi Dumitru Savvovici (fiu, a.n. 1925), Stafi Ana Savvovna (fiică, a.n. 1932), Stafi Ion Savvovici (fiu, a.n. 1939), Stafi Petru Savvovici (fiu, a.n. 1945); înainte de revoluție nu a fost judecat, după revoluție nu a fost judecat; nu are decorații; este rezervist înregistrat la comisariatul militar raional Bujor; și-a făcut milităria în armata română din anul 1925 până în anul 1926; în armata roșie și-a făcut serviciul militar din 9 noiembrie 1944 până în decembrie 1945 în calitate de soldat, la lupte nu a participat.

Interogatul a fost avertizat conform art. 89 din Codul Penal al RSS Ucrainene, privind responsabilitatea pe care o poartă pentru depunerea unor depoziții false.

Urmează semnătura interogatului

În acest sens este avertizat și interpretul Poltorak Andrei Ivanovici.

Urmează semnătura interpretului

Întrebare: Prezențați-vă biografia

Răspuns: M-am născut în anul 1903, în satul Pogănești, raionul Bujor, județul Chișinău într-o familie de țărani săraci. După absolvirea școlii primare de patru clase, până în anul 1922 am lucrat în gospodăria tatălui meu. În

acest an m-am căsătorit cu Ionescu Ecaterina Ivanovna care provine dintr-o familie de țărani săraci. Din acest moment am trăit separat de tata și m-am îndeletnicit cu agricultura în satul meu natal. În anul 1925 am fost mobilizat în serviciul armatei române, unde m-am aflat până în luna septembrie 1926. În armata română am avut gradul de sergent și funcția de comandant de grupă de pușcași infanteriști. După demobilizarea din armata română am continuat să lucrez în gospodăria proprie. În anul 1940 am fost mobilizat din nou în armata română, unde m-am aflat până în luna iunie 1940, când am fost demobilizat, înaintea venirii puterii sovietice în Basarabia.

Întrebare: Unde ați locuit și cu ce v-ați ocupat în perioada anilor 1941 – 1944, perioada ocupației germano – române?

Răspuns: În perioada ocupației germano - române am locuit în satul Pogănești, raionul Bujor și am lucrat în gospodăria mea. Din anul 1943 până în anul 1944 am lucrat în calitate de șef de sector pe lângă primăria din sat. Activitatea mea de șef de sector a constat în aceea ca să prezint primăriei informații în domeniul agriculturii.

Întrebare: Ce știți despre predarea unui ostaș al armatei roșii, în anul 1941, autorităților militare române?

Răspuns: În luna iunie 1941 am găzduit doi ofițeri sovietici. Când în sat au intrat militarii români, cineva i-a informat că la mine au stat la gazdă doi ofițeri sovietici. Imediat au venit la mine patru ostași români în frunte cu un ofițer și mi-au cerut să le arăt odaia în care au trăit cei doi ofițeri sovietici. Întrucât odaia era încuiată și eu nu aveam cheie pentru a descuia lacătul, românii au distrus lacătul, au intrat în odaia găzdașilor mei și au luat toate lucrurile lor, iar pe mine m-au obligat să le pun într-un sac și să le duc la Prut, în prezența lor. Când mă întorceam de la Prut, am observat că lângă casa preotului din sat stătea o grămadă de oameni. Când m-am apropiat de mulțime, am văzut că în mijlocul ei stătea un ostaș roșu neînarmat. Printre cei din grămada de oameni erau și locuitorii satului Pogănești Pascaru Ștefan și Marinciuc Ignat care ținea în mână două grenade, Dodan Gheorghe, Condrașov Trofim și alți pogănișteni. Pe tata nu l-am văzut, deoarece acolo era multă lume. Gheorghe Dodan ne-a povestit că ostașul roșu a fost prins de Marinciuc Ignat și Ștefan Pascaru, că aceștia au hotărât să-l predea autorităților militare române. Când îl duceau la Prut, în urma lor mergea multă lume, între care m-am aflat și eu. Mai mult nu am ce spune în legătură cu acest caz. Procesul - verbal mi-a fost citit și este scris conform cu spusele mele, de aceea și semnez.

Urmează semnătura interogativului

Urmează semnătura traducătorului

A interogat: ... (*numele anchetatorului a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.*)

* * *

Hotărâre privind intentarea acțiunii de urmărire penală (7 septembrie 1946)

Eu, împuternicitul superior operativ al Secției urmăririi penale Chișinău a Ministerului Afacerilor Interne al RSSM locotenentul major ... (*Numele împuternicitului major a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea I.S.*), cercetând / analizând materialele anchetei penale în procesul nr. și luând în seamă că Stafi Savva Ivanovici se face vinovat de faptul că în anul 1941, în timpul retragerii armatei roșii de la frontiera României, a predat împreună cu alți consăteni un militar sovietic autorităților militare române, am hotărât să-l trag la răspundere în calitate de inculpat pe Stafi Savva Ivanovici conform cu Art. 54 -1a din Codul de Procedură Penală al RSS Ucrainene.

Hotărârea privind intentarea acțiunii de urmărire penală i-a fost adusă la cunoștință contra semnăturii.

Copia hotărârii se va expedia procurorului, în conformitate cu Art. 114 din Codul de Procedură Penală al RSS Ucrainene.

Prezenta hotărâre mi-a fost adusă la cunoștință în ziua de 08.09.1946. Numele și semnătura inculpatului.

Traducătorului i s-a prezentat Art. 89 din Codul Penal al RSS Ucrainene. Traducătorul a fost avertizat privind responsabilitatea pe care o poartă pentru traducerea corectă a hotărârii. Semnătura traducătorului Poltorak Andrei Ivanovici.

Anchetator, împuternicitul superior operativ al Secției urmăririi penale a Ministerului Afacerilor Interne al RSSM. (*Numele împuternicitului major a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevedere-*

rile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.).

«Aprob, 8 septembrie 1946» - Șeful Secției urmăririi penale a Ministerului Afacerilor Interne al RSSM (*Numele înputernicitului major a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.).*

* * *

Procesul - verbal al interogatoriului inculpatului Stafi Savva Ivanovici (8 septembrie 1946)

Interogatoriul s-a început la ora 12:40

Interogatoriul s-a încheiat la ora 15:10

Interogatoriul Poltarak Andrei Ivanovici, căruia i s-a prezentat art.89 din Codul Penal al RSS Ucrainene și care a fost avertizat privind responsabilitatea pe care o poartă pentru traducerea corectă a interogatoriului.

Întrebare: Sînteți acuzat conform art. 54 - 1A din Codul Penal al RSS Ucrainene, adică de faptul că în anul 1941, în timpul retragerii armatei roșii din satul Pogănești dvs. ați reținut un militar al armatei roșii rămas de unitatea sa și l-ați predat grănicerilor români. Recunoașteți că vă faceți vinovat de săvârșirea unei fapte prevăzută și pedepsită de art. 54 - 1A din Codul Penal al RSS Ucrainene?

Răspuns: Nu recunosc că mă fac vinovat de săvârșirea unei fapte pedepsită de art. 54 - 1A din Codul Penal al RSS Ucrainene. Nu recunosc și explic că eu personal știu că un militar al armatei roșii a fost reținut și predat militarilor români de către consătenii mei Marinciuc Ignat și Pascaru Stepan, care au fost judecați de organele puterii sovietice.

Întrebare: De unde știți toate acestea?

Răspuns: În anul 1941, când armata germano - română a apărut în satul nostru, eu mă aflam acasă. Un ofițer și patru ostași români au venit la mine și au cerut ca eu să descui ușa odăii în care au stat în gazdă cei doi locotenenți sovietici grăniceri. Eu le-am spus că nu-i pot ajuta cu nimic. Atunci ofițerul român a distrus lacătul și a intrat în odaia în care au trăit cei doi ofițeri, m-au obligat să introduc toate lucrurile ofițerilor în saci. Ei au luat lenjeria de pat, o manta militară de ploaie, două perechi de cizme militare și două covoare. Apoi m-au obligat să duc lucrurile la Prut, unde se afla statul lor major.

Întorcându-mă acasă, am văzut lângă casa preotului din sat o mulțime / o grămadă de oameni. Când m-am apropiat de ei, am observat un ostaș roșu iar lângă el stătea Marinciuc Ignat. De la cei adunați acolo am aflat că Marinciuc Ignat l-a prins pe acel ostaș, l-a dezarmat și i-a confiscat două grenade și că lumea intenționa să-l escorteze pe militar spre locul în care se aflau unitățile de grăniceri români.

Peste câteva minute, Marinciuc și Pascaru l-au condus / escortat pe acel ostaș spre Prut, unde l-au predat grănicerilor români. Eu, împreună cu alți consăteni, m-am dus după ei. Eu personal am văzut când Marinciuc și Pascaru l-au expediat pe acel militar pe malul celălalt al Prutului și l-au predat grănicerilor români. Eu n-am luat parte la această acțiune.

Întrebare: Organele de anchetă penală dispun de date conform cărora și dvs. personal ați participat la arestarea și predarea militarului armatei roșii grănicerilor români. De ce nu spuneți adevărul?

Răspuns: Eu depun mărturii veridice și confirm încă o dată că nu am participat la reținerea și predarea ostașului unităților de grăniceri români.

Procesul – verbal mi-a fost citit, totul e scris corect

Semnătura interogativului

Semnătura interpretului

A interogat: împuternicitul operativ superior al secției județene Chișinău a Ministerului Afacerilor Interne locotenentul major... *(numele împuternicitului a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizoare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.).*

* * *

Procesul - verbal al interogatorului inculpatului Stafi Savva Ivanovici (28 septembrie 1946)

Interogatoriul a început la ora 14:00

Interogatoriul s-a încheiat (ora lipsește)

Interogatoriul s-a desfășurat prin intermediul traducătorului Poltarak Andrei Ivanovici, care a fost avertizat, conform art. 89 din Codul Penal al RSS Ucrainene, privind responsabilitatea pe care o poartă pentru traducerea corectă a interogatoriului. I s-a prezentat art. 89 din Codul Penal al RSS Ucrainene. Semnătura traducătorului.

Întrebare: Martorii dovedesc participarea dvs. la reținerea și predarea militarului rămas de unitatea sa unităților de grăniceri români. De ce depuneți mărturii fictive? Organele de anchetă vă obligă să faceți mărturii veridice!

Răspuns: Eu am depus depoziții veridice și explic că nu am participat la reținerea și predarea militarului armatei roșii, în anul 1941, unităților române.

Întrebare: Citez cu glas tare mărturiile martorilor acuzați pentru aceeași faptă Stafi Ivan Zaharovici, Pascaru Ștefan și Marinciuc Ignat care demască complet crima săvârșită de dvs.

Răspuns: Eu nu neg faptul reținerii unui militar în anul 1941 în satul nostru. Eu neg doar intenția de a mă face pe mine vinovat de reținerea și dezarmarea aceluia militar. Când l-am adus la casa preotului, militarul deja fusese reținut, iar de la cei prezenți acolo am aflat că militarul a fost reținut și dezarmat de către Marinciuc Ignat și Pascaru Ștefan. Participarea mea a constat în aceea că, atunci când Marinciuc și Pascaru îl conduceau spre Prut, eu mergeam alături de ei și că țineam în mână un băț de care prinsesem o basma albă, ca să ne vadă ostașii români și să nu tragă în noi.

Întrebare: Prin urmare, dvs. împreună cu Marinciuc și Pascaru ați luat parte la ducerea și predarea militarului armatei roșii unităților militare române, în anul 1941?

Răspuns: Da, eu împreună cu Marinciuc și Pascaru am participat la conducerea militarului spre Prut, dar de predat unităților militare române l-a predat Marinciuc, care l-a reținut și dezarmat și la care se aflau cele 2 grenade luate de la ostașul reținut. Rolul meu a fost acela că eu din proprie inițiativă m-am dus împreună cu Marinciuc și Pascaru la Prut pentru a-l preda pe militar românului, ținând în mână un băț de care agățasem o basma albă.

Semnătura inculpatului

Întrebare: Deci, azi recunoașteți că vă faceți vinovat de săvârșirea faptei pedepsită de art.54 - 1A din Codul Penal al RSS Ucrainene?

Răspuns: Da, recunosc că sînt vinovat de faptul că în anul 1941, împreună cu cetățenii Marinciuc și Pascaru, am condus / am escortat /, de la casa preotului din sat până la Prut un militar al armatei roșii reținut, pentru a-l preda grănicerilor români. Recunosc că eu mergeam alături de acel militar și că țineam într-o mână un steag alb improvizat, ca românii să nu deschidă foc asupra noastră. Ostașul roșu a fost predat românului de către Marinciuc. După aceasta, adică după ce noi l-am predat pe ostaș românului, aceștia l-au îmbarcat în luntre și l-au expedit pe malul celălalt al Prutului, iar noi ne-am îndreptat spre casele noastre. Eu în nici un fel nu am participat la prinderea și dezarmarea militarului. Acesta a fost reținut de către Marinciuc și Pascaru.

La drept vorbind, eu personal n-am văzut toate acestea, dar despre ele mi-au povestit niște locuitori ai satului nostru.

Procesul – verbal mi-a fost citit prin intermediul traducătorului, totul e scris drept.

Semnătura interogaturii

Semnătura traducătorului

A interogat: locotenentul major – semnătura interogatorului.

* * *

Protocolul încheierii urmăririi penale (30 septembrie 1946)

Eu, împuternicitul operativ al secției județene Chișinău a Ministerului Afacerilor Interne al RSSM locotenentul... (*numele împuternicitului a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.*), analizând dosarul judiciar nr. 3118 privind învinuirea lui Stafi Savva Ivanovici de crime prevăzute și pedepsite de art. 54 - 1A din Codul Penal al RSS Ucrainene, considerând încheiată urmărirea penală preventivă asupra cazului, acționând conform art. 200 din Codul de Procedura Penală, am adus toate acestea la cunoștința inculpatului, am prezentat inculpatului dosarul judiciar și l-am întrebat dacă dorește să completeze ancheta penală.

Acuzatul Stafi Savva Ivanovici, luând cunoștință de materialele dosarului, a declarat că toate materialele de anchetă incluse în dosar i-au fost citite, prin intermediul traducătorului, și că nu mai are nimic altceva de adăugat și că nu face niciun demers.

Traducătorului **Poltarak Andrei Ivanovici** i s-a prezentat art. 89 din Codul Penal al RSS Ucrainene. El a fost avertizat privind responsabilitatea pe care o poartă pentru traducerea corectă a materialelor anchetei judiciare.

Semnătura acuzatului

Semnătura traducătorului

Semnătura anchetatorului ... (*numele anchetatorului a fost omis din copia procesului - verbal prin decizia instituției deținatoare și furnizare de informație, SIS al Republicii Moldova, care invocă prevederile Legii nr. 982-XIV privind accesul la informație, din 11.05.2000, și prevederile Legii nr. 17-XVI cu privire la protecția datelor cu caracter personal, din 15.02.2007 – nota mea, I.S.*).

Sentință

În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste

Astăzi, 26 noiembrie 1946, Tribunalul Militar de pe lângă trupele subordonate Ministerului Afacerilor Interne al RSSM, alcătuit din președintele locotenentul major juridic Râjenko, membrii sublocotenenții Burțev și Buiankin și secretara Karpova, întrunit în ședință închisă, fără participarea acuzării și apărării, a examinat temeiul acuzării cetățeanului Stafi Savva Ivanovici (născut în anul 1903, originar din satul Pogănești raionul Bujor județul Chișinău RSSM, provine din țărani chiaburi, înainte de arestare a fost țăran mijlocăș cu gospodărie agricolă individuală, de naționalitate moldovean, cetățean al URSS, știutor de carte, persoană fără de partid, căsătorit, din anul 1925 până în anul 1926 și-a făcut serviciul militar în armata română, în octombrie 1944 a fost mobilizat în serviciul armatei roșii iar în noiembrie 1945 a fost demobilizat pe motiv de boală, nu are antecedente penale) care este învinuit de săvârșirea unei crime prevăzută și pedepsită de art. 54 - 1A din Codul Penal al RSS Ucrainene.

Tribunalul militar a stabilit: în luna iulie 1941, în timpul retragerii unităților militare ale armatei roșii de la râul Prut unde un ostaș sovietic a rămas de unitatea sa, Stafi S.I. a participat, împreună cu alți trădători, la reținerea și predarea ostașului sovietic grănicerilor români. Soarta ostașului predat nu este cunoscută.

Tribunalul militar îl declară pe Stafi vinovat de săvârșirea crimei prevăzută și pedepsita de art. 54 - 1A din Codul Penal al RSS Ucrainene.

Călăuzindu-se după art. 296 – 297 din Codul Penal al RSS Ucrainene,

Tribunalul Militar îl condamnă pe Stafi Savva Ivanovici la 10 (zece) ani privațiune de libertate, urmând ca condamnatul să-și ispășească pedeapsa în lagăre de muncă și corecție, cu interdicție în drepturi civile conform art. 29 / punctele „a”, „b”, „v”, „g”, și „e” din Codul Penal (*litere corespunzând alfabetului rusesc – n. mea, I.S.*) și cu confiscarea averii sale personale.

Termenul privațiunii de libertate calculându-i-se începând cu data de 26 august 1946.

Sentința poate fi contestată la Comisia Militară de pe lângă Judecătoria Supremă a URSS în termen de 5 zile de la data prezentării sentinței condamnatului.

Membrii – semnăturile Președintele – semnătura

Охрана растиска 10
1946 году августа шестнадцатого дня
Я предлагаю сельскому совету
Сельсовету Тогашинь Боронди
Иван Захарович беру под свою
Охрану имуществом Сельсоветан-
ного Стагши Сельсовета Иванови
Согласно Отмеченному
В чем прошерою Моему

Растиску одобран Окружном
Кем Б. Б. Бушаров р и
И. И. Мунд / Пришески
26 июля 1946

казания обвиняемого (Свидетель)

"i. o. p."

Широковича 12 сентября 1945 г.

об ответственности за фальшивый показаний ст. 89 ЧК.пер. председатель:

Вопрос: Вы знаете гр-на Марингук Игната Фроковича житель с.о.с. Боганешты, Бучацкого р-на?

Ответ: Я, знаю хорошо гр-на Марингук Игната Фроковича житель с.о.с. Боганешты, так как мы с ним виделись Югославии.

Вопрос: Вы можете показать ответственность фальшивый Марингук Игнат за период временной оккупации?

Ответ: Ответственной фальшивый гр-на Марингук Игнат Фрокович за период временной оккупации Молдавии мне известно следующее:

В начале Отечественной войны в 1941 году, впервые мы на реке Грети проходили бой между Красной Армией и румыно-немецкой армией. недалеко от с.о.с. Боганешты. После 3-х дневных боев наши Красная Армия отступила в тыл и наше с.о.с. Боганешты заняли румыно-немецкие войска. После боя и отступлении заставил Красная Армия жители с.о.с. Боганешты Марингук Игнат и Стасюк Савва Иванович

Подпись

"i. o. p."

он маме оставшего после боя красноармеец
недолго от села Погокешот, которого обезоружил
и передал румынским войскам. Это
было в том же виде, когда Маринчик из села
недолго от села Погокешот в одной из
стрелявших после боя одного красноар-
мейца. После того Маринчик забрал гранаты и
пушки от красноармейца и привел все это до-
нести в помещение, где находилась еврей. Но
спереди слабо себе извещая, по виду она
была болен, а потому мог оттащить около
села Погокешот. Физические условия красноармеец
не отвечал. Около еврейки к Маринчику и
соединившие Старый Савва, которые в два
пошли к реке Фрути, где задревовали от ру-
мынских солдат подку. Когда подку подним
на на ту сторону реки, то Маринчик и
Старый Савва передали красноармейца ру-
мынским солдатам, а так же передали две гра-
наты взрывчатке у красноармейца. Фруси боя
не хотел садиться в подку, тогда Дешидрот
покинул бойца и наместно его в том же в
подку. Румынские солдаты боя извещали
а это с ним евреями и не знали. Много ти-
тский села Погокешот видели, когда Маринчик
и Дешидрот передали боя румынским
солдатам.

Подпись

И. С. Р.

Возможно что вы и можете подтвердить
это гр-н
именно село Паланка.

Относ: где сейчас находится Марица
Старый Село?

Отвеч: Старый Село лежит в северной
части в настоящее время, а Марица ра-
мее на севернее село Паланка, бу-
дущего 10-го.

Вопрос: по документам по сел. поселению
Марица и Сидарит?

Отвеч: по сел. поселению Марица
и Сидарит - селение. Больше до-
кументов не могу, мне трудно за-
тем с тем сел. поселением.

Относ: опер. чин. ОББ
25/1x45. ст. 17 - некто
Озриков
Гос. Рот Дав
Камитан Рот Дав

М С С Р
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

К ДЕЛУ № _____

Допрос начат 14 час. "00" минут. Окончен в "16.00" час. "00" минут.
1945 сентябрь мес. 23 дня. Я опер. чино. ОБЪ. Ритинел

*informația parțial limitată („informația
confidențială despre persoane” - „i. c. p.”)
este omisă*

Имя обвиняемого (свидетеля)

И. С. Р.

2

Имя 23 сентября 1945 г.

63

об обвинительности за фразу молотка
казали от 89 ч. пер. предупрежд.

Вопрос: Вы знаете Мариничку Шендана
Прокофьевича и Стафану Савву и в каком
месте село Гогомешти?

Ответ: Я, знаю хорошо гр-на Мариничку
и знает Прокофьевича и Стафану Савву
и в каком месте село Гогомешти, Букур-
жского р-на, как Фроловская

Вопрос: что вы можете показать опре-
деленной деятельности Мариничка и Стафану
Савву за период временной оккупации
Молдавии?

Ответ: В последние числа июня месяца,
примерно 24-25 июня 1941 году в Молдавии
началась отечественная война с Германией.
Мариничка и Стафану предели были немцами
во время боя в Красной армии, при сведении
и отступлении: После боя на реке
Трица в июне 1941 года воевой Красной армии от-
ступили от реки Трица в сторону села Мен-
тица. Они боя погнали немцы не знаю какой
образом отступили от воевой или же они поехали
разведку в село Гогомешти, но недалеко от села

Подпись

И. С. Р.

Подполковник г-н Маринчук имеет задержан
 бойца Красной армии, которого содействии
 центр села Подолешты, где Маринчук был
 пленных с г-ном Сидоренко Советов, с которыми
 вместе повели бойца к реке Путь, где
 передали бойца пограничнику румынским
 войскам. Когда бойца вели повели, то
 просили Маринчука и Сидоренку, чтобы они
 не предавали румынским войскам его,
 повеление проводили его, везли. Я не
 сам видел, когда Маринчук и Сидоренко
 сдавать задержанного или бойца по селу
 Подолешты. Это видели и могут подтвердить
 председатели села Подолешты Трофимов и
 Новиков Трофим. Больше фотопленки
 чего не могу мне, что только зачитан с
 моих слов записано верно.

Допросил:

"i. c. p."

и. о. б. б.

от. и. т. - некто

26/11-45
 Овца
 Давид
 Давид
 Давид
 Давид

Подпись

19

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

К ДЕЛУ № _____

Допрос начат 14 час. "05" минут. Окончен в "16" час. "25" минут.
46 г. августа мес. 1 дня. Я Юг. Бузурев (долж. долж. органа, фамилия)
Министр - Волосков в качестве свидетеля

*informația parțială limitată („informație
confidențială despre persoane — „i. c. p.”)
este omisă*

9. Паспорт _____ (когда и каким органом выдан, номер, категория)

10. Род занятий сельский хозяйство (место службы и должность)

11. Социальное происхождение из крестьян-единолич. (род занятий родителей и их имущественное положение)

12. Социальное положение (род занятий и имущественное положение):

а) до революции крестьянство

а) после революции крестьянство

1. августа 1946г.

Об ответственности за дог. похищение гражда-
нина по ст. 84 УК УССР 1944г. убитого.

Вопрос: На каком языке Вы делаете показания
свои показания?

Ответ: Свои показания я делал, делал на
молдавском языке, так-как русский язы-
ком владею слабо.

Вопрос: Вы доверили переводить Ваши показ-
ания с молдавского на русский язык пе-
реводчику Дмитрию Антону Новоселу?

Ответ: Да - переводчику Дмитрию Антону Ново-
селу я доверю переводить мои по-
казания.

Вопрос: Вы знаете жителей села Боганшты
Стефан Савва Иванович и в какое
Вы с ним взаимоотношения?

Ответ: Жителей села Боганшты Стефан
Савва Иванович, я знаю хорошо как
односельчанина, взаимоотношения межде-
ду нами нормальные, в селе мы не
были.

Вопрос: Расскажите, кем Стефан Савва
занялся в период 1941-1944 годов
какое он имел хозяйство?

Подпись

"И. С. Р."

Отвѣтъ: В период 1941-1944 годов Евтафий Евлева занимался фронтными работами, во время он имел куличное хозяйство, вое хозяйство состояло из земли 18 га, две каровы, одна пара волов и большое количество мелкого рогатого скота для обработки земли Евтафий выполнял наемными работниками в количестве 2-3 человек. Кроме этого Евтафий состоял членом левых партий, где он являлся активистом, а так-же он работал агрономом.

Вопрос: Кто родители Евтафий Евлева и где они занимались в период временной оккупации Молдавии?

Отвѣтъ: Отец-Евтафий - Евтафий Иван Иванович по социологическому кругу кулич в период временной оккупации работал делопечателем по а. Фоганскому при Горького гимназии. Будучи делопечателем гимназии Евтафий был тесно связан с шефом поэта румынского франкоязычного Бургеа, совместно с ним ходил по дому и у зрителей работы по производству книг для румынских франкоязычных, а так-же производил для них похоронительные вещи. В конце 1945 г.

Подпи

Этюдский Иван Бурдзевский р/о М.В. Дрозд
Пован, в последнем своем издании.

Вопрос: Работал агрономом-помощником при бригаде
Этюдский Савва ранее в колхозе?

Ответ: Будучи агрономом-помощником при бригаде
Этюдский Савва собирал продукцию гита-
нскую для ручной переработки и одновре-
менно он имел тесную связь с шефом
поэта Бурдзев.

Вопрос: В чем заключалась связь Этюдский Савва
с шефом поэта ручной переработки?

Ответ: Связь Этюдский Савва с шефом поэта
заключалась в следующем: я много раз
неоднократно видел, что шеф поэта за-
сезил в дом Этюдский еще они вместе
посещивали, а т.к. же в дом шефа
поэта очень часто заходил Этюдский.

Вопрос: Расскажите о деятельности Этюдский
Савва в период временной
опытной бригады колхоза-ручье-
Кили захватывали?

Ответ: 5 или 6-го июля 1941 года при отступле-
нии частей Красной Армии из села
Жоганштан, один красноармеец отстал
от частей встал окруживший из села
Жоганштан в обрете, у окружившего красноар-
мейца фамилия я не знаю. В обрете
красноармейца обнаружил жители села
Жоганштан Маринчук и генерал Францозовский
последним обнаружил его и доставил в
бригаду села Жоганштан, куда Маринчук

Красноармеец привел в пример того ²⁹мало-
дкое много народу в том деле и др. др.
Стефан Савва увидел Красноармееца
позвал его к себе и много-много с ним
говорить, затем Стефан позвал Марин-
гура Иванова и Фокара Стефанов Савво-
вско, с которыми он Красноармееца
вывел из примера и повел их его в сто-
рону реки Фрунзиза переди Красноармей-
ца румынской государственной, ко-
торые были распоряжены парти стору
реки, когда Стефан отходил от них
туда, он из Красноармееца вынул дачи
плиток повел его на гору и шел впе-
реди за ним Красноармеец и ехал шли
Марингур Иванова и Фокара Стефанов, от
куда от примера Красноармеец сильно
плакал и просил Стефан Савва что бы
он его не предавал румынской войскам,
но Стефан на просьбу Красноармееца
не обратил никакого внимания. Затем
несколько минут Стефан Савва
совместно с Марингуром и Фокаром Кра-
сноармееца повел к реке Фрунзиза, при
этом Стефан с румынской стору
вызвал подка наивно повел Кра-
сноармееца в воду и перевернул его на
румынскую стору, где Стефан Кра-
сноармееца перед румынскому Контр-
танку, затем они все три вернулись
в село Коганитцу, но это румынские войс-

Вопрос: Откуда Вам стало известно, что ² ~~Брае~~
по имени Герцман Эпифаний Рабва ~~Иванов~~
всего упомянутым пограничником в плен?

Ответ: Повторю, что когда Эпифаний Рабва
совместно с Маринчиком и Коленко
Красотушевым выводили из камеры в
Дулево находилась в это время в плену
и всю эту историю подтвердил.

Вопрос: Эпифаний Рабва находился в Красной
Земле и угнетенными ли он в дозе?

Ответ: Эпифаний Рабва в Красной Земле
служил с 1944 года по 1945 год в тыловой
части, в дозе угнетенным не был, на дозе
какой-то не был.

Вопрос: Кто Вам показал могилу подт-
вердить?

Ответ: Мои показания могут подтвердить
жители села.

и. с. р.

Вопрос: Что Вы еще желаете дополнить к
своим показаниям?

Ответ: К своим показаниям дополнить больше
ничего не могу.

Протокол закончен в точности
лично, мне без переводчика закончен, в то
и расписывается. и. с. р.

Переводчик: Гимназия

Подпись: ~~Лет. Буровского промисла~~
Каштанов - ~~Сур~~

24

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

К ДЕЛУ № _____

Допрос начат 9 час. 10 " минут. Окончен в 13 час. 10 " минут.

г. август мес. 7 дня. Я Али. Букурджо (долж. Имён. Органа. фамилия)
И. Давидов (подпись) свидетель

*informația parțial limitată ("informație confidențială despre persoană - i.c.p.")
este omisă.*

"И. С. Р."

25

1 августа 1946 г.

Об ответственности за дагу лошадей по ст. 87 УК РСФСР.

Вопрос: Да ли вы давали свои лошади?

Ответ: Свои лошади я не давал ни русскому, ни немецкому, ни польскому.

Вопрос: Вы знаете жителей села Боганешты Стефан Савва Иванович и в какие вы с ним находились взаимоотношения?

Ответ: Жителя села Боганешты Стефан Савва Иванович, я знаю хорошо как соседом своим. Взаимоотношения между нами нормальные в семье мы не были.

Вопрос: Расскажите нам занятия Стефана Савва Ивановича в период 1941-1944 годах?

Ответ: В период 1941-1944 годах Стефан Савва Иванович занимался сельским хозяйством, хозяйство его состояло из 18 га земли он имел 18 га одну пару лошадей, две коровы и свиней.

Подпись

"И. С. Р."

погодуя о том, для организации де-
ли Стафрий иеголовал едооноую
ишу еилу в коллессе в-зх. гелове
одновремено еелтлал гелом видуре
ной партии.

Вопрос: Расскажите, что Вам известно
деятельности Стафрий Савва и
Ивановича в период 1941-1944 годов?

Ответ: О деятельности Стафрий Савва
Ивановича в период 1941-1944 год
мне лично известно следующее.

При отступлении частей Красной
Армии из села Ягоанешты в 1941 г.
в начале июля, между солдатом
Кноармейцев отстал от частей
и стал скрывается в обрале де
селом Ягоанешты. О скрывающемся
Кноармейце узнали жители с. Ягоанешты
отец Стафрий - Стафрий Иван
Захарович и Марияну Игнатий
Корбесвич, последние подошли к обралу
Марияну на ручьем дуче Красной
Армии вывели его из обрала и
не обчериши его, при этом отобр
две ручки гранаты, затем повели
Красноармейца по лесу в село Ягоанешты

Подпись

И.С.Р.

Когда красноармейцы привели в город
Етхарий и все повели его в подвал
Мариингура дождаться смерти его.

Спустя некоторое время Етхарий Раби
Иванович, Жоскар Етхарий Рабович и
Мариингура Менайт Жоскар Етхарий
Красноармейцы вывели из подвала, давали его в
здании гимназии, после чего Етхарий Раби
Иванович на полу повесил свои вещи
платком, вывел красноармейцы из гимназии
и повел его к реке Жучий для передачи
ручницам войскам, Иван-Жоскар Руцверис в
Жоскар-еде находилась по-прежнему второму реке
Жучий.

Другое: Етхарий Раби Красноармейцы из гим-
назии вывели его к реке Жучий для пере-
дачи его ручницам войскам.

Третий: из гимназии красноармейцы вывели
их следующие лица:

Етхарий Раби, Жоскар Етхарий и
Мариингура Менайт.

Другое: Жоскар Етхарий давали свои показания.

Третий: Когда красноармейцы вывели из гимназии
и повели его к реке Жучий Етхарий Раби
с вещами платком на полу. Иел Жоскар Раби
и Мариингура, когда Етхарий Раби Крас-
ноармейцы отвозил от гимназии, то
Красноармейцы сбили платок и повели его
что бы он не передавал его не передавал ручни-
цами войскам, но Менайт на это Етхарий
В сердцах не ответил.

повел его в реку Крути, посадил его ²⁷ под
перекресток красноводского на ручейку
второму, где отдал ему красивейшую и пере-
деланную рукописную книгу, а от него
после получил грамоту. Потом эти ве-
щные бумаги в архиве, но, в
рукописи войны попали в красноводский
и не известны.

Вопрос: Откуда Савва получил в красноводском
и где он был в 1944?

Ответ: В 1944 и в 1945 году Савва служил
в Красной Армии в тыловых частях, в 1944
он ни где не участвовал, ранений и награ-
ждений не имеет.

Вопрос: Кто еще может подтвердить Ваши
показания?

Ответ: Мои показания могут подтвердить жители
села Коваловка.

Вопрос: Кто из Вас еще знает фамилию и
свои показания?

Ответ: К своим показаниям дополнить больше
ничего не могу.

Кроме того заметил в том же словаре
многое можно прочитать в сети и
расшифровать. "С. Р."

Вопрос: Кто еще знает о том же
Коваловке? - Савва

Протокол - допрос 27
1946 года апреля месяца 19 дня

Я, Оперуполномоченный Вичурекоев Роман
лейтенант Черномисский Сего числа допро-
сен в качестве свидетеля!

informația parțială limitată
("Informație confidențială despre
persoană - i. c. p.") este omisă

Я нигде не давал свои показания на
русском языке так как я хорошо
знаю русский язык.

прош - Знаете ли вы жителей села Погачинты
Владимир Савва Иванович и как
у него с ним взаимоотношения?
ответ - До жителей села Погачинты Владимир
Савва Ивановича, я знаю как одно-
сельчанки взаимоотношения у меня
с ним хорошие, в.с.орах с ним никогда
не был.

прош - Кто родители Владимира Савва
Ивановича, и кем они занимаются?

"i. c. p."

Отвеч. - Отец Стадрин - ^{2-стр} Стадрин Иван Захарович ²⁾ происходить из крестьян кулаков. Во время временной Оккупации Молдавии немцами - румынскими захватчиками Стадрин Иван Захарович имел тесную связь с румынскими нацистами, будучи на оккупированной территории Стадрин Иван Захарович занимался выдачей Советских граждан за это в конце 1943 года был арестован буржуазными властями и осужден на десять лет тюремной работы в Молдавии с правом передель.

Мать Стадрин, Стадрин Ангелина занимается сельским хозяйством с-х бригады

Вопрос - Кто по соучастию сам Стадрин савва Иванович, и кем он занимается в настоящее время?

ответ - По соучастию Стадрин Савва Иванович из крестьян - кулаков занимается в настоящее время сельским хозяйством.

Вопрос - Кем занимается Стадрин Савва Иванович в период временной Оккупации Молдавии немцами - румынскими захватчиками?

Отвеч. - В период временной Оккупации Молдавии немцами - румынскими захватчиками Стадрин Савва Иванович занимался своим сельским хозяйством. В 1941 году румынскими оккупационными властями Стадрин Савва Иванович был назначен арестантом землемой бригады при румынской полиции села Рогашенки где работал до 1944 года т.е. до освобождения Молдавии от немцами - румынских захватчиков Красной Армией. Будучи участником при румынской полиции Стадрин Савва Иванович имел тесную связь с шефом поста румынской нацистской буржуазии Иваном и нотариусом румынскими ишарин Павлу Федором.

В 1941 году Стадрик Савва Иванович
вместе с жителями села Богоситты
Маринук Степаном Прокоповичем и Ласко
Степаном Саввом передали Краснодар-
ский крайский Каширский Индустриальный
Ский пограничный участок.

Вопрос Все ли заключено в сдвиг Стадрик
Савва Иванович с румынскими шеф-
посвященными Индустриальными Буревья и Индустриальными
Румынской приездом Губуном?

Ответ - Работа в Румынской приездом Стадрик
Савва Иванович всегда выполняла
с шеф-посвященными Румынской Индустриальными
Буревья и Индустриальными приездом Губун.
Всередине Стадрик Савва Иванович не
раз приглашал их на дом к себе и у себя
есть и одежда с вином. Кроме этого
не домогаются Стадрик заходил к шеф-
посвященным Румынской Индустриальными Буревья
но по каким вопросам мне неизвестно.

Вопрос Давали ли при каких обстоятельствах
Летва Стадрик Савва Иванович
вместе с Маринук Степаном Про-
коповичем и Ласкар Степаном Сав-
вовичем передали в 1941 году Краснод-
ский крайский пограничный участок?

Ответ - В 1941 году 5-м или 6-м июля являясь при этом
частей Красной Армии в количестве 2000 человек
села Богоситты Ленка оставшая в Крас-
нодарском крайском Каширском Индустриальном
наследным участком от своей семьи так
как был болен и не мог двигаться.
Ленка из Красноармейца нашей жителя
села Богоситты Маринук Степан
Прокопович Каширских в Краснодарском
забрали две семьи, а Краснодарские
привели к дому бывшего Савва Савва.

4-ой стр.
После этого Маринчук Угмат Прокоп-
ович к себе подозвал Стадрия Савву
Ивановича и Яаскаря Степана Сав-
вича с которыми указавшего выше
Красноармейца наемного повели к реке
Труть - где поплы Створому Трута
Стояли военные румынские пограни-
чные казачьи и Красноармейцы в урду
военных пограничных румынских
казачьях, что Сделали румын-
ские пограничные казачьи с красно-
армейцами еще не успевают.

По дороге к реке Труть Красноармейцы
вели Стадрия Савву и Иванова
за левую руку а Маринчук Угмат
Прокопович за правую руку а Яаскарь
Степан Саввович шел из задне.

Не смотря на то что Красноармейцы
просили их и дане приказали тоды
они его не передавали румынским
военным казачьям. Однако красно-
армейцы не мог упробить Стадрия
Маринчук и Яаскаря каковы казачьи
Степанный плути Сделали его воен-
ским румынским пограничным
казачьям. Привезли Красноармейца
к реке Труть - Стадрия, Маринчук
и Яаскаря посадили Красноармейцы
в лодку и переправили на ту сторону
Труть где находились румынские
пограничные казачьи. При посадке в лодку
Красноармейцы пытались сопротивляться
но Стадрия ударил два раза Красно-
армейца по затылку выведшим
его Красноармейца бить вынужден
лечь в лодку

Вопрос

Они у Вас стало известно
что Красноармейца передали
военским пограничным частям
Старши Савва Иванович Маринчук
Иван Прокопович и Яаскар Станис
Саввович, кто при этом еще
присутствовал?

Отв. Ветер

Все это я сам лично видел так
как прогнал по дороге, и был позо-
ван Маринчук чтобы прочитать
документы Красноармейца на
его военной службе на русском
языке. Об этом можно подтвердить
Шимельманом Себастьяном
Ивановичем (Кашпора)

Шимельман

Иванович

В это время пришла в кухню
молоко и отдала Красноармейцу
последний мой хлеб. После
этого можно подтвердить Шимельман
Ивановичем, "i. e. p."
Вештурки реки Архип, и тогда Студий
препревали
выше указаво Красноармейца
то он видел. Больше к своим
показанным документам не
не имеет. С моих слов все записано
правильно и мне прочитай
всем подписи

Одновременно Шимельман Себастьяном
Ивановичем

Треников Григорий 14

Обвинения Смирнов Серафим Ивановича

28 сентября 1946 года

Григорий Николаевич
Григорий Иванович

Григорий Иванович, через переводчика Полигара
Владимир Иванович, который переводит с русского

Еврейский

Вопрос:

Ваш отчет показателями свидетелей, в частности
Сергеем и др. Румынский полковник воевал с
вами одним во время войны. Вы своей командой
Почему вы свидетели даёте по существу ва-
шние показания? Следствие требует от вас пра-
вильные показания?

Ответ:

Я следствую давал и даю правдивое показание
и понимаю, что мое участие, в частности
предать одного военнопленного через Красную
Армию в ВМР. Румынский полковник, там много
было.

Вопрос

Защитителю Ваш показание свидетелей
и обвинителя, по формуле делу, Смирнов Иван
свое с моим и Маринчук Клепа, которые
не полностью участвуют в деле. Много свидетелей
по делу в Румынии. Гражданские и военные
ваши свидетели?

Румынии

Ответ:

Сам охотой, задержанный одним военнопленным
нашего в 1941 году у нас в селе и извезен его руками
Ским вейсман. Я не отрицаю. Я отрицаю то
лько, что я его не задерживал и не разоружал. Я
подвез к дому Овчинкина, военнопленного
уже был задержан, а он уже подготовил там
Я узнаю, что военнопленного был задержан
разоружен Маринчук Игорь и Таскарь Селион

Мое участие было только в том, когда
Маринчук и Таскарь повели военнопленного
румынского вейсман, то я шел с ними
и на полку повели белый мешок и держали
на высоте. С тем что бы это видели
мыслили обиданы и не судили по

Допрос

Значит в 1941 в месяце с Маринчук и
Таскарь водили с собой военнопленного
той армии в 1941 году, румынского вейсман

Ответ:

Да! военнопленного Красной армии, который
был задержан Маринчуком и Таскарем
Таскарь арестован в 1942 во время отхода
той Красной армии, а в месяце с Маринчук и
Таскарь водили его к румынским погонцам
где его извезли Маринчук, так как он его задерживал
и у него был два мешка с оборудованием
погонцам во время задержания.

Мад росс была-это, то что я самодержавно,
но, - по своей личной инициативе пошел в
месяце с Маринчук и Таскарь к реке Трут
извезли красноармейца румын, при этом
на полку все белый арест.

С. П. Охотин

В

Вопрос:

Значит Вы теперь признаёте себя виновным в преступлении Вам обвиняемому от СВ 54-1, а УК 4090

Ответ:

Да, я признаю себя виновным в том, что я от гроба священника в лесу с Мариной Паскарь водил отраву румынским попой войскам Задержанной одним военным с красной армией в ВЧК, при этом в лесу был и лесной охотник. После этого мы уехали по моему желанию в Краснодарский край. После этого мы уехали в Краснодарский край. После этого мы уехали в Краснодарский край. После этого мы уехали в Краснодарский край.

В задержании Краснодарского и Николаевского не признаю. Это задержаны Марины Паскарь, и Николая Гого не признаю. Это рассказывали Гого Николаю Николаевичу

Протокол допроса мне читали через переводчика, все записано верно

Переводчик *Томашко*

Допрос: *С.В. 1-11*

ПРИГОВОР

ИМЕНЕМ СОЮЗА СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК

1946 года, ноября, 26 " дня, Военный Трибунал войск МВД Молдавской ССР,
в гор. Кишиневе, в за крытом судебном заседании в составе:

Председательствующего: Ст. Ота Гостиница Рателю

Членов: Олл. Отов Турцева и Будакша

При секретаре: Ксертовой

участия обвинения и защиты

рассмотрел дело по обвинению Старший Саввы Ивановича, 1903г.
рождения, уроженца и жителя села Поканешты,
Толжорского р-на, Кишиневского уезда, Молдавской
ССР, из крестьян-кулаков, единоличника-сезон-
ника Молдавия, гр-на РСФСР, грамотного, беспар-
тийного, семейного, имевшего в румынской ар-
мии с октября 1941 по Ноябрь 1945 год, не
сдавшего, в преступлении предусмотренном
ст. 54-1а УК. УССР.

Установил:

Старший в штык лице 1941 года, после отхода
часть Красной Армии от реки Пруть, где о-
стал один солдат Советской Армии, приняв уча-
стие вместе с другими предателями в державные
сложения и передав румынским пограничникам
сначала солдата переданного румынами не
известно.

Военный Трибунал приехал Старший
вышел по ст. 54-1а УК. УССР.

Руководствуясь ст.ст. 296-297 УПК
принял:

Старший Саввы Ивановича, на основании
ст. 54-1а УК. УССР и статьи свободы с отсылкой в
исправительно-трудовой лагерь сроком на
два года (один с отсрочкой в штраф по ст.
а" б" в" г" д" ст. 29-9к. Срок на 12/6
ст. ст. в отсрочку отсрочкой в отсрочку

Лично и немедленно секретному
Меню Накаланы Ставросис и другие
с 26 августа 1946 года. Тридцать месяцев
единица в Воинскую часть Верховного
суда СССР в издательский срок со званием
генерал-майора иррегулярно секретному.

Крестьян Вушкин
Генерал-майор
Вушкин

26

Copia este autentica
conform originalului
Originalul se pastreaza
in dosarul privind represiunea
politica cit. Stafii S.I.T.
Executivul S.I.S. RM

ГП

Документ
Социал
Восст
ВС
Моя
22

СССР
ОБЩНИЙ ТРИ
ВОЙСК МЕ

Р А
мне, (подпись)